Pedro Antonio de

ALARCÓN

Kaptajn Veneno

Pedro Antonio de Alarcón

Kaptajn Veneno

eBibliotek 1800

2026

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Pedro Antonio de Alarcón: *Kaptajn Veneno* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Pedro Antonio de Alarcón: *Kaptajn Veneno* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

1. Lidt politisk historie

Om eftermiddagen den 26. marts 1848 veksledes der i Madrid skud og hug mellem en sværm civilister, der anvendte al deres lungers kraft på at udstøde det indtil da her i landet ukendte råb: *Leve republikken*, og det spanske monarkis hær – et monarki, der er grundlagt af Ataulf, rekonstrueret af kong Pelayo og reformeret af Trastamara, og i spidsen for hvilket dengang officielt stod, i dronning Isabella den Andens navn, konseilspræsident og krigsminister Don Ramon Maria Narvaez …

Og hermed nok om historie og politik, og lad os gå over til at tale om de mindre højtflyvende, men mere tiltrækkende forhold, som hine beklagelige begivenheder affødte eller gav anledning til.

2. Vor heltinde

I stueetagen til venstre i et beskedent men net og propert hus i Preciadosgaden, der dengang var meget smal og krum, og som i øjeblikket var skueplads for kampen, boede der ganske alene – dvs. uden mandligt selskab – tre brave og godhjertede kvinder, der indbyrdes var meget forskellige med hensyn til ydre og social stilling. Forholdet var nemlig det, at den ene var en ældre dame, enke, baskerinde af fødsel og med et alvorligt og distingveret ydre; den anden var hendes datter, en ung, køn madriderfrøken af en anden type end moderen (hvoraf man kan slutte at hun var sin faders udtrykte billede), og den tredje var en tjenestepige, som det er håbløst at prøve på at levere stamtavle eller beskrivelse af, så vanskeligt var det at sige noget bestemt om hendes alder, hendes ansigtstræk og næsten om hendes køn med, hun havde fået en slags dåb oppe i Mondonedo, og jeg, så vel som den pågældende præst, har allerede gjort hende overvættes stor ære ved at anerkende hendes ret til at henføres til menneskeslægten.

Den omtalte unge pige så ud som et mønster på god, sund sans eller som en skørteklædt personifikation deraf, sådan en ligevægt var der mellem hendes skønhed og naturlighed, hendes elegance og fordringsløshed, hendes kvikhed og beskedenhed. Hun kunne overmåde let gå ned ad gaden uden at vække opmærksomhed mellem spradebasserne, men det var umuligt at lade være at beundre hende og blive indtaget i hende, når man én gang havde lagt mærke til hende.

Hun var ikke – eller rettere sagt, hun lagde ikke an på at være – en af disse æggende, strålende, blændende skønheder, der

drager alles blik på sig, så snart de viser sig i en salon, i et teater eller på en promenade, og som gør den stakkels stymper, der ledsager dem, latterlig og ubetydelig, enten det nu er en forlovet, ægtemand, fader eller stormogulen selv. Hun var eksempel på en med sindrighed og smag udført kombination af legemlige og åndelige fuldkommenheder, hvis sælsomme regelmæssighed ikke satte én i pludselig begejstring, som ro og orden overhovedet ikke begejstrer, eller som man ser på harmoniske konstruktioner uden at føle sig hverken frastødt eller betaget, indtil det går op for én, at når det hele ser så ligefremt, simpelt og naturligt ud, så er det fordi alle enkeltheder er lige smukke.

Man skulle tro, at denne agtbare diva af middelstanden havde studeret, hvorledes hun skulle klæde sig, sætte sit hår, se på folk, bevæge sig, og kort sagt hvorledes hun skulle præsentere sin friske ungdoms skatte uden at gøre indtryk af at være selvtilfreds, fordringsfuld eller koket, alt i modsætning til disse giftelystne skønne, der paraderer med deres yndigheder og går ned ad gaderne, som om de ville sige til alverden: "Dette hus er til købs – eller til leje ..." Men lad os ikke blive hængende i vidtløftige indledninger. Historien er lang og tiden knap.

3. Vor helt

Insurgenterne skød på soldaterne oppe fra hjørnet af Peregrinosgaden, og soldaterne skød igen på dem nede fra Puerta del Sol, så at på den måde kuglerne fra begge sider susede lige forbi vinduerne i den beskrevne stueetage, for så vidt de da ikke ramte jernvinduesgitrene og satte dem i syngende svingninger, mens rikochetstumper ridsede jalousier, træværk og ruder.

Lige dyb, skønt forskellig i væsen og måde at ytre sig på, var den rædsel, moderen og tjenestepigen følte. Den fortræffelige enke var først og fremmest bange på sin datters vegne, så på den øvrige menneskeheds, og endelig i sidste instans på egne vegne, galicierinden var først og fremmest bekymret for sit eget kære skind, så for sin egen og herskabets maver – vandkrukken var nemlig næsten tom, og brødsælgeren havde endnu ikke vist sig med brødet til aftensmåltidet – og endelig i tredje række en lille smule for Galiciens sønner, soldaterne og civilisterne, som kunne blive skudt eller komme til skade i kampen.

Jeg taler ikke om datterens angst, for enten det nu var fordi nysgerrigheden holdt den i skak, eller fordi hendes mere mandigt end kvindeligt anlagte sjæl ikke var tilgængelig for denne følelse, så er faktum det, at hun uden at høre på formaninger og ordrer fra moderen, eller på jamren og hylen fra tjenestepigen, der begge havde gemt sig i de indre værelser, hvert øjeblik smuttede ind i værelserne til gaden og endog åbnede et gittervindue for at få et tydeligt begreb om kampens karakter og dens gang.

Ved et af disse yderst farlige kig udenfor så hun, at soldaterne var avanceret frem til lige udenfor husdøren, mens insurgenterne havde trukket sig tilbage til St. Domingopladsen, idet de dog stadig med beundringsværdig ro og tapperhed afgav geledsalver. Hun fik ved samme lejlighed øje på en mand, der gjorde sig bemærket mellem soldaterne og selv mellem officererne og de kommanderende ved sin energiske og dristige optræden og ved de ildfulde tilråb, han udslyngede til højre og venstre. Det var en mand på en fyrretyve år, med en nobel og elegant holdning og med fine og smukke, skønt lidt hårde træk; han var slank og samtidig kraftig bygget, som bestod han af lutter sener, snarere høj end lille og klædt halvt som civil, halvt som militær, dvs. han bar felthue med de tre galoner, der betegner kaptajnsgraden, civil frakke og benklæder af sort klæde, infanteriofficerssabel og dertil bælte og bøsse som jæger, ikke af den militære slags, men af dem, der jager kaniner og agerhøns.

Den unge madriderfrøken stod just og betragtede denne originale fremtoning med beundring, da republikanerne fyrede en salve af på ham, idet de rimeligvis betragtede ham som mere farlig end alle de andre eller anså ham for general, minister eller sådan noget, og den stakkels kaptajn, eller hvad han nu var, styrtede som ramt af et lyn til jorden med ansigtet badet i blod; insurgenterne tog så jublende flugten meget tilfredse med deres bedrift, og soldaterne gav sig til at løbe efter dem, hidsige efter at hævne deres ulykkelige anfører.

Så blev gaden ensom og stille, og midt på den lå udstrakt og forblødende sig den smukke kavaler, der måske ikke var helt

død, og som ved omhyggelig og kærlig pleje muligvis kunne reddes endnu.

Den unge pige vaklede ikke et sekund, men løb ind til moderen og pigen, forklarede dem sagen og fortalte dem, at skydningen var hørt op i Preciadosgaden; hun måtte udholde en dyst, ikke så meget med den varmhjertede gamle dames forsigtige betænkeligheder, som med den grimme galicierindes rent ud fæiske frygt – og få minutter efter bar de tre kvinder det livløse legeme af en mand ind i deres agtbare hus og lagde ham i gæsteværelset ved siden af dagligstuen på enkens pyntelige seng, og blev han end ikke den virkelige hovedperson i begivenhederne den 26. marts, så skal han i alt fald blive det i vor historie her.

4. Eget skind og andres skind

De medlidende kvindevæsener var ikke længe om at opdage, at den kønne kaptajn ikke var død, men kun bevidstløs, som følge af en mat kugle, der havde ramt ham i panden næsten uden at frembringe noget hul. De opdagede også, at hans højre ben var gennemskudt og måske knust, og at dette sår, der blødte stærkt, snarest måtte forbindes. De indså sluttelig, at den eneste virkelige tjeneste, de kunne vise staklen, var at sende bud efter en læge …

"Mama!" sagde den kække, unge pige, "to skridt herfra, ovre på den anden side af gaden, bor dr. Sanchez … Lad Rosa gå og hente ham! Det hele er et øjebliks sag, og der er ikke noget at risikere …"

I samme øjeblik knaldede et skud lige i nabolaget, og derpå fulgte en salve af fire eller fem skud længere borte.

Så blev alt ganske stille igen.

"Jeg går ikke," gryntede pigen. "Det vi hørte nu, var også skud, og herskabet vil da ikke have, at jeg skal blive skudt, mens jeg løber over gaden."

"Dit tossehoved! Gaden er sikker nok," sagde den unge pige, der var gået hen til et af gittervinduerne.

"Gå bort derfra, Angustias!" råbte moderen, der bemærkede det.

"Det første skud, der faldt," vedblev Angustias, "må være blevet affyret oppe fra kvisten i nr. 19 af en meget grim mand, som jeg nu kan se lade geværet igen. Kuglerne går altså nu meget højt, og der er ingen fare ved at løbe over gaden her.

Derimod ville det være skammeligt, om vi lod det stakkels menneske dø for at spare os selv for en smule ængstelse!"

"*Jeg* går efter lægen," sagde moderen, som imens havde fået kaptajnens gennemskudte ben forbundet på sin måde.

"Nej! Nej!" udbrød datteren og trådte ind i sovekammeret. "Hvad ville folk sige om mig? Jeg vil gå; jeg er yngre og raskere til bens. Du har udstået nok her i verden for de afskyelige kriges skyld."

"Alligevel! Du går ikke!" svarede moderen bydende.

"Og jeg heller ikke!" tilføjede tjenestepigen.

"Mama! lad mig gå! Jeg bønfalder dig derom ved min faders minde. Jeg kan ikke udholde at se denne tapre mand ligge og forbløde sig, når det står i vor magt at frelse ham. Se, hvor lidt din forbinding hjælper ham! Blodet siver allerede gennem madrasserne."

"Angustias, jeg har sagt, at du ikke får lov til at gå!"

"Jeg skal ikke gå, når du ikke vil have det; men kære moder! tænk på, at stakkels fader, din ædle og kække mand, ikke ville være død, som han gjorde, blødende sig ihjel inde i en skovtykning, natten efter et slag, dersom en barmhjertig hånd havde standset blodet, der strømmede fra hans sår ..."

"Angustias!"

"Mama! ... Giv mig lov ... jeg er ligeså fuldblods aragonier som min fader, selv om jeg er født i dette dumme Madrid. – For resten tror jeg ikke, at vi damer har fået noget fribrev på at være mindre ærekære og modige end mændene."

Således talte den gode pige, og hendes moder var endnu ikke kommet sig af den blanding af betuttelse, moralsk underkastelse og uvilkårlig beundring, hvori denne stolte tiltale

havde sat hende, da Angustias allerede var midt ude på gaden, som hun uforfærdet løb tværs over.

5. Et skud

"Se, señora! Se, hvor hun tager sig godt ud!" råbte galicierinden og klappede i hænderne, mens hun fra vinduet iagttog vor heltinde.

Men ak! i samme øjeblik faldt der et skud tæt ved, og da den stakkels enke, som også havde nærmet sig vinduet, så sin datter standse og føle på kjolen, udstødte hun et fortvivlet skrig og sank i knæ næsten bevidstløs.

"De ramte hende ikke! De ramte hende ikke!" skreg tjenestepigen imens. "Nu går hun ind i huset lige overfor. Kom til Dem selv, señora!"

Men denne hørte ikke på hende. Bleg som et lig kæmpede hun med sin angst, indtil selve smerten gav hende kræfter, og hun rejste sig, halvt ude af sig selv, og ilede ud på gaden ...

Dér mødte hun den uforfærdede Angustias, der allerede kom tilbage fulgt af lægen.

I en sand glædesrus omfavnede og kyssede moder og datter hinanden netop på det sted, hvor kaptajnens blod havde flydt, og derpå gik de ind i huset igen, uden at nogen i første øjeblik lagde mærke til, at den unge piges kjole var gennemhullet af det skud, som manden på kvisten havde sendt efter hende, da han så hende gå over gaden.

Det var galicierinden, der ikke blot opdagede det, men tillige var skadefro nok til at udbasunere det.

"De har ramt hende alligevel! De har ramt hende alligevel!" råbte hun. "Det var såmænd godt, jeg ikke gik ud! Tænk sikke huller kuglen kunne have lavet i mine tre skørter!"

Man kan tænke sig den angst, den stakkels moder udstod, indtil Angustias havde fået hende overbevist om, at hun var uskadt! Jeg kan indskrænke mig til at sige, at den stakkels gamle dame, som det skal vise sig, ikke havde en glad time mere siden denne skrækkelige dag. Og lad os dermed vende os til den ilde tilredte kaptajn og høre, hvad den samvittighedsfulde og erfarne doktor Sanchez mener om hans sår.

6. Diagnose og prognose

Denne læge havde et misundelsesværdigt ry for dygtighed, og han retfærdiggjorde det også her ved den hurtige og heldige foreløbige behandling, han underkastede vor helt, idet han standsede forblødningen med husmidler og retablerede og forbandt beskadigelsen af benet uden anden hjælp end den, de tre fruentimmer kunne yde ham. Men som fortolker af sin videnskab plukkede den gode mand ikke laurbær, han talte nemlig som en ren pedant.

Han svarede straks for, at kaptajnen ikke ville dø "forudsat at han inden 24 timer vågnede af denne dybe bevidstløshed, der var kendetegn på en alvorlig hjernerystelse, fremkaldt ved den læsion, der var tilføjet ham i panden af en mat kugle (affyret med et skydevåben), og som uden at beskadige pandebenet, dog havde tilføjet det en kontusion netop på det sted, hvor såret var, alt sammen en følge af vore usalige borgerkrige og af at dette individ havde blandet sig i dem." Han tilføjede straks efter til yderligere oplysning, "at dersom bemeldte hjernerystelse ikke fortog sig indenfor den angivne tidsfrist, ville kaptajnen sikkert dø, hvilket tillod at slutte, at slaget af projektilet måtte have været meget stærkt, og i afventning af, om hjernerystelsen fortog sig inden de 24 timer, ville han gemme sin prognose til den følgende eftermiddag."

Efter at have afleveret disse guldkorn indskærpede han på en måde, der næsten var lidt nærgående (rimeligvis på grund af doktorens bekendtskab til Evas døtre), at når den sårede snart kom til sig selv igen, måtte de ikke tillade ham at tale eller selv tale til ham om noget som helst, hvor vigtigt det end måtte

forekomme dem at træde i forbindelse med ham; han efterlod mundtlige instruktioner og skrevne recepter for alle de tilfælde og muligheder, der kunne tænkes; han gjorde aftale om at komme igen næste dag, selv om der blev skudt lidt, som det var at vente af en mand, hvis personlige mod stod på højde med hans dygtighed som læge og hans naivitet som taler, og så gik han hjem for det tilfældes skyld, at han skulle blive hentet til en anden elendighed af samme art, men før han gik, gav han dog den alarmerede enke det råd at gå tidligt til ro, for hendes puls var ikke normal, og det var meget muligt, at hun kunne få lidt feber, når natten faldt på (den var allerede faldet på).

7. Bange venten

Klokken kunne vel være 3 om morgenen. Til trods for at den fortræffelige señora i virkeligheden følte sig meget ilde tilpas, sad hun dog stadig ved sin syge gæsts hovedgærde, idet hun afviste alle bønner fra den utrættelige Angustias, der ikke alene også vågede, men som hele natten ikke havde sat sig ned. Stiv og ubevægelig som en statue stod den unge pige der ved fodenden af den blodige seng og så på den kække soldat, hun havde beundret så meget om eftermiddagen, og hvis blege og skarpe træk mindede om et kristushoved i elfenben. Hun ventede i denne stilling med synlig bekymring på, at han skulle vågne op af den dybe døs, der kunne ende i døden.

Den lykkelige galicierinde var den eneste der snorkede, og det til gavns, i den bedste lænestol i værelset og med den brede pande begravet i skødet, idet det ikke var gået op for hende, at stolen havde en ryg, der var meget egnet til at læne nakken imod.

Forskellige var de bemærkninger eller gisninger, moder og datter under denne lange nattevagt havde udvekslet med hensyn til kaptajnens mulige familieforhold, temperament og hele individuelle retning. Med den skarpe iagttagelsesevne, den ikke svigter kvinden selv under de mest alvorlige og fortvivlede forhold, havde de lagt mærke til patientens fine linned, hans kostbare ur, hans smukke skabning og markiskronen på hans sokker. Det undgik heller ikke deres opmærksomhed, at han om halsen, under klæderne, bar en meget gammel guldskuemønt, og at denne forestillede den hellige jomfru fra Zaragoza. Alt dette glædede dem meget, idet de nu var på det

rene med, at deres gæst var en mand af stand og havde fået en god og kristelig opdragelse. Hvad de selvfølgelig respekterede, var hans lommer, hvor der måske fandtes breve eller visitkort, som kunne sige dem hans navn og adresse, men de håbede til Gud, at han selv måtte blive i stand til at meddele dem oplysning herom, når han igen fik sin bevidsthed og talens brug som tegn på, at hans dage ikke var talte endnu.

Til trods for at den politiske kamp denne gang var endt med sejr for monarkiet, hørte man dog under alt dette fra tid til anden snart et skud langt borte, og som ingen svarede på – en enkeltmands protest fra en eller anden republikaner, der ikke var blevet omvendt af kuglerne –, snart det klingrende trav af rytterpatruljerne, der red gennem gaderne for at sikre den offentlige orden, og i begge dele lå der en uhyggelig varselsklang, der var tung at høre på, når man sad ved en såret og næsten døende soldats leje.

8. Ulemper ved Hof- og Statskalenderen

Således stod sagerne, da kaptajnen lidt for uret på El buen Suceso slog 3½ pludselig lukkede sine øjne op; han kastede et bistert blik rundt i stuen, fæstede det efterhånden med et vist udtryk af barnagtig rædsel på Angustias og hendes moder og mumlede fortrædeligt:

"Hvor djævlen er jeg henne?"

Den unge pige lagde en finger på munden for at antyde ham tavshed, men enken havde følt sig temmelig ilde berørt af det andet ord i hans spørgsmål og skyndte sig at svare:

"De er i et agtbart hus, hvor De kan føle Dem tryg, nemlig hos generalinde Barbastro, grevinde af Santurce, som har den ære at tale med Dem."

"Fruentimmer! Tak skæbne!" mumlede kaptajnen og lukkede øjnene, som om han faldt tilbage i sin døs.

Det viste sig dog snart, at han trak vejret frit og dybt som én, der sover roligt.

"Han er frelst!" sagde Angustias ganske sagte. "Fader vil blive tilfreds med os."

"Jeg bad just for ham," svarede moderen, men det kan ikke nægtes, at vor patients første hilsen lod en hel del tilbage at ønske.

"Jeg kan den spanske hærs rangliste, som findes i Hof- og Statskalenderen, udenad," sagde kaptajnen med mat stemme og uden at åbne øjnene, "og i den findes ikke opført, og har i de sidste hundrede år ikke været opført nogen general Barbastro."

"Det skal jeg forklare Dem!" udbrød enken livligt, "min afdøde mand ..."

"Svar ham ikke nu, mama!" afbrød den unge pige med et smil. "Han taler over sig. Vi må passe på hans stakkels hoved. Husk på, hvad dr. Sanchez sagde."

Kaptajnen lukkede sine smukke øjne op, så stift på Angustias og lukkede dem igen, idet han med voksende mathed sagde:

"Jeg taler aldrig over mig, frøken! Jeg siger alle folk sandheden, uden persons anseelse, det er det, jeg gør."

Da han havde fremført disse ord, stavelse for stavelse, sukkede han dybt, som om det havde anstrengt ham at tale så meget, og begyndte at snorke med en dump lyd, der mindede om dødsrallen.

"Sover De, kaptajn?" spurgte enken meget urolig.

Den sårede svarede ikke.

9. Flere ulemper ved Hof- og Statskalenderen

"Lad ham ligge i ro!" sagde Angustias og satte sig ned ved siden af sin moder. "Og da han nu ikke kan høre os, så tillad mig en bemærkning, mama ... Jeg tror ikke, du gjorde rigtigt i at fortælle ham, at du var generalinde og grevinde ..."

"Hvorfor ikke?"

"Fordi – du ved nok, at vi ikke har råd til at pleje og sørge for en herre som ham i den stil, som virkelige grevinder og generalinder ville gøre."

"Hvad mener du med *virkelige*?" udbrød enken opfarende. "Tvivler du også på ægtheden af min rang? Jeg er lige så meget grevinde som grevinde Montijo og lige så meget generalinde som generalinde Espartero!"

"Ganske vist, men indtil regeringen har resolveret i samme retning i sagen om dit enkepatent, er vi meget fattige ..."

"Ikke i den grad! Jeg har endnu tusind realer tilbage fra mine smaragdberlokker, og jeg har et perlehalsbånd med brillantlukke, som jeg har fået af bedstefader og som er over 500 piaster værd, dem kan vi mageligt leve af, indtil der falder resolution i sagen, hvilket må ske i løbet af en månedstid, og endda sørge anstændigt for det menneske der, skønt benhistorien vil nøde ham til at blive her et par måneder – du ved jo, at referendaren i gehejmerådet mener, at jeg kommer ind under de særlige tilfælde, der omhandles i Vergarakapitulationens §10; og da det nu er givet, at selv om

din fader døde for denne kapitulation, så havde han dog allerede truffet aftale med Maroto ..."

"Santurce! ... Santurce! Den greve står heller ikke i Hof- og Statskalenderen," mumlede kaptajnen utydeligt og uden at åbne øjnene; men straks efter rystede han hele sin døsighed af sig, næsten satte sig op i sengen og sagde med høj og klangfuld stemme, som om han igen var helt rask:

"Lad os få kortene på bordet, señora! ... Jeg må vide, hvor jeg er og hvem De er ... Jeg lader mig ikke føre i ledebånd eller narre af nogen! ... For pokker også, hvor det ben gør ondt!"

"Hr. kaptajn! De fornærmer os!" udbrød generalinden harmfuldt.

"Men kaptajn dog! ... Lig roligt og ti ganske stille!" sagde Angustias samtidig, mildt men lidt fortrydeligt ... "Det gælder Deres liv, hvis De rører Dem eller taler – Deres højre ben er knust, og De har et sår i panden, der har gjort Dem bevidstløs i over ti timer."

"Det er rigtigt!" sagde den originale kavaler, idet han førte hånden til panden og følte på den bandage, lægen havde givet ham på. "De slubberter har såret mig. – Men hvem har været så tankeløs at bære mig ind til fremmede folk, jeg har jo min egen bolig, og der er da både civile og militære hospitaler til? – Jeg holder ikke af at genere nogen eller at modtage velgerninger, som jeg pokker ikke fortjener eller bryder mig om at fortjene. – Jeg var i Preciadosgaden ..."

"Og der er De endnu, i nummer 14, stuen," afbrød enken uden at bryde sig om de tegn, hendes datter gjorde til hende for at hun skulle tie stille: "Vi trænger ikke til Deres tak; vi hverken har gjort eller vil gøre andet, end hvad simpel kristenkærlighed

byder. For resten er De i et respektabelt hus, jeg er Teresa Carillo de Albornoz y Azpeitia, enke efter carlistgeneral Don Luis Gonzaga de Barbastro, der var indbefattet i Vergarakapitulationen. Forstår De? *indbefattet i Vergarakapitulationen!* skønt rigtignok kun efter *analogien* og på en *retrospektiv, implicit* måde, som det hedder i mit indlæg; og sin grevetitel skylder han en kongelig udnævnelse af Don Carlos V, som dronning Isabella den II nu må legalisere i kraft af Vergarakapitulationens § 10. – Jeg lyver aldrig og pynter mig ikke med lånte navne, og jeg har ikke andre planer med Dem end at pleje Dem og frelse Deres liv, siden Forsynet nu en gang har lagt den pligt på mig."

"Tir ham ikke, mama," bemærkede Angustias, "du ser jo, at han i stedet for at falde til ro laver sig til at svare dig endnu hidsigere … Staklen er jo syg … og hans hoved er svagt. Så, hr. kaptajn! Vær nu rolig! og tænk på, at det gælder Deres liv."

Den fortræffelige pige sagde disse ord med sin sædvanlige alvor. Men kaptajnen lod sig ikke formilde, han så stift og rasende på hende, som et hårdt jaget vildsvin, der angribes af en ny og farligere modstander, og udbrød så med opbydelse af al sin tapperhed:

10. Kaptajnen giver sin egen karakteristik

"Frøken! – for det første er jeg ikke svaghovedet, og beviset derfor er, at ikke en gang en kugle har kunnet få hul på min pandeskal. – For det andet kan jeg ikke fordrage, at De taler til mig i sådan en ynkende og overbærende tone; jeg forstår mig ikke på komplimenter, baslemaner og honningsøde talemåder – undskyld at jeg taler lige fra leveren, men enhver er som Gud har skabt ham, og jeg ønsker ikke at gøre mig bedre end jeg er. Jeg er nu en gang indrettet sådan, at folk hellere må skyde på mig end komme til mig med elskværdighed! – Jeg siger derfor damerne forud, at De skal lade være med at pylre sådan om mig; De opnår bare, at jeg kreperer af ærgrelse i denne seng, som min onde skæbne har bundet mig til – Jeg er ikke skabt til at modtage opmærksomheder og sige Tak for dem og betale dem med andre; derfor har jeg altid søgt at blive fri for at have noget at gøre med fruentimmer, børn, hellige mandfolk og andre sagtmodige og sødladne kreaturer ... Jeg er en ufordragelig natur, som ingen har kunnet lide, hverken som dreng eller ungt menneske eller nu, da jeg begynder at blive gammel. – Jeg er kendt i hele Madrid under navnet *Kaptajn Veneno*. – Gå De derfor bare hen og læg Dem og sørg for, at jeg så snart det bliver lyst bliver bragt til hospitalet på en båre! – Basta!"

"Jesus, hvilket menneske!" udbrød fru Teresa forfærdet.

"Sådan skulle bare alle være!" svarede kaptajnen, "så ville verden have en bedre gænge eller også – ville den være gået i stå for længe siden!"

Angustias smilede igen.

"Smil ikke, frøken! Husk på, at den, De morer Dem over, er en syg stakkel, der ikke kan løbe sin vej og derved befri Dem for sin nærværelse!" fortsatte den sårede med et vist anstrøg af sørgmodighed. "Jeg er ikke i tvivl om, at jeg må forekomme Dem meget uopdragen, men De må være overbevist om, at jeg ikke tager mig det nær. Derimod ville det pine mig stærkt, om De følte Dem tiltalt af mig, og så bagefter kunne anklage mig for at have ført Dem bag lyset – Å! dersom jeg bare havde det asen her, der har slæbt mig ind i dette hus, til plage for damerne og til skam for mig selv!"

"Det var mig og fruen og frøkenen, der bar Dem herind," sagde galicierinden, som dette besatte menneskes stemme havde vækket og kaldt frem på scenen. "Herren lå og forblødte Dem udenfor huset, og så fik frøkenen medlidenhed med Dem. Jeg havde også ondt af Dem, og da fruen så også blev rørt, slæbte vi alle tre herren ind, og det kan nok hændes, De vejer til, så spinkel De også ser ud!"

Kaptajnen var begyndt at komme i raseri igen, da han så et nyt kvindemenneske dukke op, men galicierindens beretning gjorde dog så meget indtryk på ham, at han ikke kunne bare sig for at udbryde:

"Skade, at damernes smukke handling ikke har fundet en værdigere genstand end mig! Hvorfor skulle De just gøre den utålelige kaptajn Venenos bekendtskab?"

Fru Teresa så på sin datter som for at lade hende forstå, at den mand var en god del mindre bitter og glubsk, end han selv troede, og hun mødte et yndefuldt smil fra Angustias som tegn på, at hun var af samme mening.

Den elegiske galicierinde sagde imidlertid i en klynkende tone:

"Herren ville rigtignok blive meget mere ked af det, dersom De vidste, at frøkenen selv var efter lægen, for at han skulle se til de to sår; og mens den stakkels frøken gik tværs over rendestenen, sendte de hende en kugle, som ... tænk Dem en gang ... borede hul i hendes nederdel."

"Jeg skulle aldrig have fortalt Dem det, hr. kaptajn, for ikke at gøre Dem vred," sagde den unge pige halvt forlegent og halvt skælmsk, markeret henholdsvis ved nedslagne øjne og et endnu finere smil end det forrige. "Men siden Rosa dér plaprer alting ud, er jeg nødt til at bede Dem undskylde den forskrækkelse, jeg skaffede stakkels moder, og som hun endnu ikke har forvundet."

Kaptajnen lå aldeles betuttet med åben mund og så vekselvis på Angustias, fru Teresa og tjenestepigen, og da den unge pige holdt op at tale, lukkede han øjnene, udstødte et slags brøl og sagde med hænderne løftede mod himlen:

"Grusomme mennesker, hvor I samler gloende kul på mit hoved! Har I tre da sat eder i hovedet at gøre mig til jeres slave eller jeres hofnar? Har I besluttet at få mig til at græde eller blive rørende? Det er altså ude med mig, hvis det ikke lykkes mig at slippe bort! – Men De kan stole på, at det skal lykkes mig! – Det manglede bare, at jeg på mine gamle dage skulle lade mig tyrannisere og bruge som legetøj af tre dydsirede kvindfolk – Señora!" vedblev han indtrængende henvendt til enken: "hvis De ikke straks går hen og lægger Dem og når De er kommet i seng tager en kop lindete med citronblomster, så river jeg alle disse bind og klude af og dør på fem minutter, så

sikkert som noget. Og De, frøken Angustias, gør mig den tjeneste at kalde på vægteren og sig til ham, at han går hen til markis de los Tomillares, St. Francisco Allé nr … og melder ham, at hans nevø Don Jorge de Cordoba ligger farligt såret her i huset og venter ham. – Ovenpå det går De også til ro og efterlader mig i denne utålelige galicierindes magt; hun giver mig nok en gang imellem lidt sukkervand, andet trænger jeg ikke til, før min onkel Alvaro kommer – Altså som sagt, fru grevinde, gør De nu begyndelsen med at gå til ro."

Moder og datter blinkede til hinanden, og den første svarede roligt:

"Jeg ønsker at foregå Dem med et eksempel på lydighed og fornuftighed. – God nat, hr. kaptajn, vi ses i morgen."

"Også jeg vil gerne vise mig lydig," tilføjede Angustias efter at have noteret kaptajn Venenos rigtige navn og hans onkels adresse. "Men da jeg er meget søvnig, vil De tillade, at jeg venter til i morgen med at sende markis de los Tomillares bemeldte forbindtlige meddelelse – Farvel, Don Jorge! På gensyn! – Pas på at ligge stille!"

"Jeg vil ikke være alene med den herre," brummede galicierinden. "Hårene kan jo rejse sig på ens hoved af at høre på hans ugudeligheder, og jeg er så bange som en hare!"

"Vær rolig, smukke barn!" sagde kaptajnen; "overfor dig skal jeg nok være anderledes sød og rar end overfor din frøken!"

Fru Teresa og Angustias kunne ikke bare sig for at briste i latter over dette første udslag af godt humør hos deres gnavne gæst.

På den måde fik eftermiddagens og nattens sørgelige og mørke begivenheder dog til sidst en fornøjelig og glad

afslutning.

Det bekræfter sig da igen her, at alt i verden er flygtigt og forgængeligt, både glæde og sorg, eller rettere sagt at der ikke findes den jordiske behagelighed eller ubehagelighed, der varer hundrede år.

11. Lægen kommer igen

Klokken 8 den følgende morgen, som Gud ske lov ikke viste tegn til barrikader eller optøjer (en herlighed, der skulle vare lige til den 7. maj samme år, da de forfærdelige optrin på Plaza Mayor forefaldt) indfandt dr. Sanchez sig igen i grevinde Santurces hus og anlagde den endelige bandage på kaptajn Venenos knuste ben.

Kaptajnen var den morgen i sit tavse hjørne. Indtil det øjeblik, da den smertefulde operation skulle begynde, havde han kun lukket munden op for at rette to korte og skarpe henvendelser til fru Teresa og Angustias, som svar på deres venlige *God dag*.

Til moderen sagde han:

"Herre Jesus, señora! Hvorfor står De op, når De ikke er rask? Er det for at jeg skal føle mig så meget mere sønderknust og skamfuld? Har De sat Dem i hovedet at tage livet af mig med Deres omhu for mig?"

Og til Angustias sagde han:

"Hvad har det at sige, om jeg har det bedre eller dårligere? – Lad os bare ikke gøre for mange dikkedarer! – Har De sendt bud efter min onkel, for at de kan hente mig herfra og vi alle sammen kan blive fri for disse nederdrægtige ceremonier?"

"Ja, kaptajn Veneno," svarede den unge pige meget roligt og rettede på hovedpuden, "portnerkonen har bragt ham besked for en halv time siden."

Det følger af sig selv, at den letfængelige grevinde igen følte sig stødt på sin gæst i anledning af disse kraftsentenser. Hun beslutede imidlertid ikke at tale oftere til ham og

indskrænkede sig til at lave charpi og bandager og af og til med levende interesse at spørge den uforstyrrelige doktor Sanchez, hvorledes han fandt *den sårede*, – hun nedlod sig ikke til at nævne hans navn – om han ville komme til at halte, om han klokken 12 kunne tåle at få hønsekødsuppe og skinke, og om der skulle lægges grus på gaden, for at støjen af vognene ikke skulle genere ham osv. osv.

Lægen forsikrede med sin sædvanlige naivitet, at for skudsåret i panden var der ingen grund til at ængste sig mere, takket være patientens kraftige og sunde konstitution, der nu var ude over alle tegn på rystelse eller febertilstand i hjernen; men hans diagnose med hensyn til bensåret var ikke så gunstig, han betegnede det på ny som alvorligt og farligt, idet skinnebenet var stærkt beskadiget, og han anbefalede Don Jorge absolut ro, hvis han ville undgå en amputation eller måske døden.

Doktoren talte i så bestemte og skånselsløse udtryk, ikke alene fordi han manglede evne til at forklæde sine tanker, men også fordi han allerede var på det rene med dette store forkælede barns selvrådige og opbrusende karakter. I virkeligheden opnåede han dog ikke at skræmme ham, men aflokkede ham kun et vantro og spottende smil.

Hvem der blev skræmt, var de tre brave kvindemennesker: Fru Teresa af ren menneskekærlighed, Angustias, fordi hendes stolthed og selvfølelse følte en tilfredsstillelse ved at pleje og tæmme en så tapper og original natur, og tjenestepigen i følge en medfødt angst for alt, hvad der hed blod, lemlæstelse og død.

Kaptajnen, som lagde mærke til sine sygeplejerskers forskrækkelse, faldt ud af den sindsro, hvormed han havde fundet sig i sårbehandlingen, og sagde rasende til dr. Sanchez: "For pokker! Alt det præk kunne De jo have fortalt mig under fire øjne! For det man er en dygtig læge, kan man da gerne have hjerte i livet! – Jeg bemærker dette i anledning af de lange og traurige ansigter, som De nok ser, at De har skaffet mine tre Mariaer."

Her måtte patienten tie, overvældet af den heftige smerte, han følte, da doktoren samlede benbruddet.

"Bah! Bah!" vedblev han så. "At jeg dog også skulle blive liggende her i huset! – Der er netop ingen ting, der gør mig så gal i hovedet som at se fruentimmer græde."

Den stakkels kaptajn tav igen og bed sig et øjeblik i læben, men uden så meget som at sukke.

Han led sikkert meget.

"For resten, señora," sluttede han henvendt til fru Teresa, "tror jeg ikke at De behøver at se så vredt til mig; min onkel Alvaro må straks være her, og så befrier han Dem nok for kaptajn Veneno ... så skal doktoren her få at se ... I Djævlens skind og ben, menneske, klem ikke så stærkt! ... at til trods for det, De sagde om at ligge ganske stille – Pokker til hård hånd De har! – så tager fire soldater mig ganske roligt og bærer mig hjem på en båre, og så får vi da ende på alle disse nonneklosterscener. – Det manglede bare! Hønsekødsuppe! og grus på gaden! Tror De jeg er en legetøjssoldat, siden De absolut vil pakke mig ind i bomuld?"

Fru Teresa skulle lige til at svare med den krigerske ilterhed, der var hendes eneste svage side, – og vistnok uden at tænke på

at den stakkels don Jorge led skrækkeligt – da der til alt held blev ringet på døren og Rosa meldte markis de los Tomillares.

"Gud ske lov!" udbrød hele selskabet på én gang, skønt med forskellig betoning og mening.

Sagen var, at markien kom lige i det øjeblik, sårbehandlingen var endt.

Don Jorge svedte af smerte.

Angustias gav ham lidt eddike og vand, og den sårede trak vejret lettere og sagde "Tak! De er en perle!"

I dette øjeblik trådte markien ind i sovekammeret, ført af generalinden.

12. En fredsmægler

Don Alvaro de Cordoba y Alvarez de Toledo var en yderst distingveret personlighed, glat barberet – og det allerede på den tid af dagen – på henved 60 år, med et rundt, fredsommeligt og velvilligt ansigt, der afspejlede en rolig og godlidende karakter, og så smukt, smagfuldt og sirligt klædt, at han så ud som et mønster på korrekthed og orden.

Det må erindres, at han blev meget bevæget og alarmeret over sin slægtnings ulykke, men desuagtet sprang han dog ikke formen over eller strøg en tøddel af den fineste høfligheds love. Han hilste yderst korrekt på Angustias og på doktoren, og om det så var galicierinden fik hun også en lille hilsen, skønt hun ikke var blevet forestillet for ham af señora Barbastro, og så, først så sendte han kaptajnen et langt blik, som en streng, men kærlig fader; det var ligesom han på én gang rettede en bebrejdelse til ham, trøstede ham og sagde, at han fandt sig – om ikke i selve denne nye gale streg – så dog i dens følger.

Fru Teresa, og fremfor alt den snakkesalige galicierinde, der passede nøje på gentagne gange at nævne sin frue med begge hendes titler, satte imidlertid den formfulde markis *nolens volens* ind i alt, hvad der var passeret i huset og dets nabolag, lige fra det første skud faldt den foregående eftermiddag til dette øjeblik, uden at glemme Don Jorges uvilje mod at lade sig pleje og modtage beviser på medfølelse af dem, der havde frelst hans liv.

Så snart generalinden og galicierinden holdt op at fortælle, udspurgte markien dr. Sanchez, der gav ham besked om kaptajnens sår i overensstemmelse med, hvad vi allerede

kender, idet han holdt stærkt på, at patienten ikke måtte flyttes, hvis man ikke ville skade hans helbredelse eller udsætte hans liv for fare.

Til sidst vendte den gode Don Alvaro sig mod Angustias med et spørgende udtryk, ligesom han ville udforske, om hun havde noget at bemærke til de andres beretning, og da Hs. Excellence så at hun indskrænkede sig til en benægtende bevægelse med hovedet, pudsede han sin næse, rømmede sig, anlagde den slagfærdige og alvorlige holdning, der præger en mand, som laver sig til at tale i Senatet (han var senator) og sagde i en halvt højtidelig, halvt affabel tonart: ...

Men denne tale bør danne et kapitel for sig, for det tilfældes skyld, at den en gang skulle ønskes optaget i markiens *Samlede Værker*, han var nemlig også forfatter.

13. Veltalenhedens magt

"Mine herrer og damer! Under indtrykket af den tilskikkelse, der har ramt os, og bortset fra alle politiske betragtninger over gårsdagens højst sørgelige begivenheder, forekommer det mig, at vi med en vis ret kunne beklage ..."

"Beklag du dig bare ikke, du har jo ikke ondt nogen steder! ... Men hvornår får jeg lov til at tale?" afbrød kaptajn Veneno.

"Du? Aldrig, min kære Jorge!" svarede markien mildt. "Jeg kender dig for godt til at behøve din forklaring over, hvad du har gjort eller ikke gjort. Disse herskabers beretning er mig nok!"

Kaptajnen, der allerede havde gjort sig bemærket ved den dybe respekt – eller foragt – hvormed han afholdt sig fra at sige sin berømmelige onkel imod, lagde armene over kors som en stoiker, borede sit blik fast i loftet og gav sig til at fløjte Riegomarchen.

"Jeg ville sige," vedblev markien, "at det onde har vendt sig til det gode. Den nye kalamitet, som min kære og uforbederlige slægtning, Don Jorge de Cordoba, har pådraget sig, uagtet ingen bad ham give sit besyv med i den dans, der opførtes i går aftes – han er nemlig for tiden sat *à la suite*, som han for det meste er, og han skulle snart være blevet for klog af skade til at gå på eventyr – denne kalamitet kan der forholdsvis let rådes bod på, eller rettere sagt, der er lykkeligvis i rette øjeblik blevet rådet bod på den, takket være denne kække unge dames behjertede optræden, takket være Deres menneskekærlige omsorg, fru generalinde Barbastro, grevinde af Santurce, takket være den kyndige behandling, der skyldes den højtærede

doktor medicinæ og chirurgiæ Don Sanchez, hvis ry gennem en årrække har været mig bekendt, og takket være denne flinke tjenestekvindes iver ..."

Her gav galicierinden sig til at flæbe.

"Men lad os gå over til sagens mere aktuelle side," fortsatte markien, hos hvem øjensynlig sansen for klassifikation og udmåling af grænser var stærkt fremherskende: "Mine damer og herrer! Da det efter videnskabens opfattelse, som her falder sammen med simpel sund fornufts bydende, ville være særdeles farligt at flytte vor interessante patient, min brodersøn, Don Jorge de Cordoba, bort fra denne sygeseng, så går jeg ind på, at han bliver ved at falde dette rolige hus til besvær, indtil han kan flyttes hjem til mig eller til sig selv; men det forstår sig, at jeg herved går ud fra, kære slægtning! at dit fortræffelige hjerte og det stolte navn du bærer, vil sætte dig i stand til at holde visse ejendommeligheder nede, som du medbringer fra kaserne- og soldaterlivet, således at der ikke bliver anledning til ærgrelse og fortrydelse for denne agtværdige dame og denne ærede frøken, som med virksom bistand af deres raske og kraftige tjenestepige har frelst dig fra at dø midt på gaden ... Svar mig ikke! Du ved, at jeg overvejer mine ord nøje, før jeg taler, og at jeg aldrig tilbagekalder, hvad jeg har sagt. – I øvrigt vil fru generalinden og jeg – når som helst det måtte være hende belejligt, for jeg har intet at haste efter – under fire øjne træffe aftale om visse små enkeltheder i arrangementet, der vil give det en mere naturlig og for os mindre trykkende karakter, som fra hendes side altid vil stå som en stor velgerning. – Og, idet jeg med disse få ord, som jeg mødte uforberedt på, har søgt efter bedste evne at belyse det foreliggende spørgsmål i alle

dets faser og fra alle synspunkter, frafalder jeg for denne gang videre ret til ordet. – Jeg har ikke mere at sige!"

Kaptajnen fløjtede stadigvæk Riegomarchen, og jeg tror næsten Bilbao- og Maella-marchen oven i købet, og det med så lynende blikke op på loftet, at det var et under, at der ikke gik ild i det, eller at det ikke styrtede ned.

Angustias og hendes moder havde, da de så deres fjende så tilintetgjort, et par gange prøvet på at vække hans opmærksomhed for at berolige eller trøste ham ved deres milde, venlige væsen; men han havde svaret dem med iltre og vrede gestus, der stærkt mindede om hævntrusler, og tog så igen med endnu mere liv og forbitrelse fat på sin patriotiske musik.

Man skulle tro, det var en gal sammen med sin vogter; det var nemlig hele den rolle markien spillede under denne scene.

14. Uundgåelige omsvøb

Dr. Sanchez, der som øvet fysiolog og psykolog havde opfattet hele situationen og bedømt den ligeså sikkert, som var det automater, der optrådte og ikke levende mennesker, trak sig på dette tidspunkt tilbage, og markien bad så igen enken om et par minutters privat samtale.

Fru Teresa førte ham til sit kabinet, der lå ved den modsatte ende af dagligstuen. Da de to 60-årige havde taget plads dér, hver i sin lænestol, begyndte verdensmanden med at bede om et glas sukkervand, idet han påstod, at det trættede ham at tale to gange i træk lige siden den gang, han i Senatet holdt en tredages tale mod jernbanerne og telegrafen, men i virkeligheden var hans hensigt med at bede om vandet at give enken tid til at forklare ham, hvad det var for en generaltitel og et grevskab, som den gode herre ikke før havde hørt tale om. Noget, som det havde sin interesse at vide her, hvor de skulle til at tale om penge.

Læseren vil let kunne forestille sig den tilfredsstillelse, hvormed den fortræffelige kone udbredte sig over dette emne, så såre Don Alvaro blot havde pirret lidt ved hende. – Hun refererede hele sin sag fra først til sidst, uden at glemme det implicitte, retrospektive og af analogien udledte krav på at få noget at leve af, hun mente at have, som gående ind under Vergarakapitulationens §10; og da hun havde talt sig læns og begyndte at vifte sig til tegn på, at hun nedlagde våbnene, bemægtigede markis de los Tomillares sig ordet og talte som følger:

(Men det er bedst, at hans interessante beretning også bliver et afsnit for sig, for at den som et mønster på analyserende fremstilling kan komme til at figurere i 20. bind af hans værker under hovedbetegnelsen: Om min familie, mine venner og min husstand.)

15. Kaptajnens historie

"De har det uheld, fru grevinde, at huse et af de mest vrangsindede og utålelige mennesker, som Vorherre har skabt. Jeg vil ikke sige, at jeg regner ham for en ren djævel, men nok at man må være skabt af samme stof som englene eller også holde så meget af ham som jeg gør, i kraft af blodets bånd og på grund af den medynk jeg føler for ham, for at finde sig i hans uartigheder og i hans opfarende, excentriske væsen. De vil have nok, når jeg siger Dem, at de lystige fætre, han kommer sammen med i militærklubben og på caféerne, og som ellers ikke tager det så nøje, har givet ham øgenavnet *Kaptajn Veneno*, fordi han altid flyver i flint og er parat til at gå til håndgribeligheder over den mindste bagatel. – Jeg anser det dog for min pligt at sige Dem, til beroligelse for Dem personlig og Deres husstand, at han er et moralsk, hæderligt og ærekært menneske og ikke blot ude af stand til at træde nogen for nær, men endog overordentlig tilbageholdende og sky overfor det smukke køn. Jeg tør endog påstå, at han midt i sin stadige vredesrus aldrig har tilføjet nogen virkelig skade, undtagen måske sig selv, og hvad mig angår vil De allerede have bemærket, at han behandler mig med den agtelse og hensynsfuldhed, som skyldes min stilling som en slags ældre broder eller stedfader for ham. – Men med alt det gentager jeg, at det er umuligt at leve sammen med ham, hvilket noksom fremgår deraf, at skønt han er ungkarl og jeg enkemand, og skønt vi begge er uden slægtninge, pårørende eller arvinger af nogen som helst art, bor han dog ikke hos mig, hvor der er mere end plads nok, og hvor det tåbelige menneske godt kunne

bo, hvis han ville, for jeg er af natur og opdragelse meget tålmodig, liberal og omgængelig, når man blot respekterer mine tilbøjeligheder, vaner, ideer osv.

Netop dette milde i min karakter er nu øjensynlig det, der gør et snævrere samliv mellem os til en umulighed, for han bliver irriteret over forekommende og høflige manerer, over ethvert udslag af blidere følelser og over alt, hvad der ikke er upoleret, barskt, djærvt og soldatermæssigt. – Ganske vist! Han er vokset op uden moder og næsten også uden amme. – Hans moder døde, da hun bragte ham til verden, og hans fader anskaffede så, for ikke at have det ammevrøvl, en ged – naturligvis en vild ged – der påtog sig at give ham die. Han blev opdraget i kostskoler lige fra det øjeblik, da han blev vænnet fra; hans fader, min stakkels fætter Rodrigo, tog nemlig livet af sig kort efter, at han var blevet enkemand. Han havde knap dun på hagen, da han gjorde krigen i Amerika med mellem de vilde, og derfra kom han lige ind i vor syvårige borgerkrig. Han ville nu have været general, hvis han ikke var raget uklar med alle sine foresatte lige fra det øjeblik, da han blev kadet, og den smule, han hidtil har drevet det til, har han købt med vidundere af tapperhed og Gud ved hvor mange skrammer, uden det ville han ikke være blevet sat på forfremmelseslisten af sine foresatte, der altid har været ham på nakken på grund af de sandheder, han plejer at sige dem. – Han har været seksten gange på hovedvagten og fire gange på fæstningen, stadig for insubordination. – Det eneste, han aldrig har gjort, er at gå med til revolter! – Hver gang fjendtlighederne er forbi, bliver han stadig sat *à la suite*; hver gang det er lykkedes mig – på en tid, hvor jeg havde indflydelse, – at skaffe ham en eller anden

ansættelse ved militære institutioner eller ved et regiment eller lignende, er han inden 24 timer blevet sendt hjem igen. – Han har udfordret to krigsministre og slap kun for at blive skudt af hensyn til mit navn og hans egen ubestridelige tapperhed. Til trods for alle disse galskaber og under hensyn til, at han havde spillet sin smule formue op i ecarté i den dumme klub og at hans ventepenge ikke tillod ham at leve standsmæssigt, havde jeg dog for syv år siden det originale indfald at ansætte ham som intendant for min husholdning og mit gods, der hurtigt var gået over på andre hænder ved at de tre sidste ejere efterhånden var døde (min fader og mine brødre Alfonso og Enrique) og som var meget forfaldne og dårligt holdte som følge af det hyppige ejerskifte. – Det var sikkert Forsynet selv, der indgav mig en så forvoven tanke. Fra samme dag kom der god orden og gang i mine sager. Gamle utro bestyrere fik afsked eller blev til engle, næste år var mine årlige indtægter blevet fordoblede, og nu er de næsten fire gange så store som oprindeligt, takket være den udvikling Jorge har givet kvægopdrættet. Jeg tør påstå, at jeg nu har de bedste beder i Nedre-Aragonien, og de står alle til Deres disposition! – Og det vidunderlige resultat har denne fusentast opnået alene ved en tur, han red over alle mine jorder med en sabel i hånden i stedet for ridepisk, og ved et dagligt besøg på en time i mine lokaler. – Han oppebærer for det en gage på 30.000 realer; og jeg giver ham ikke mere, fordi alt, hvad der bliver til overs fra udgifter til mad og klæder (og han ekstravagerer ikke i så henseende) det sætter han overstyr i ecarté den sidste dag i måneden. – Hans ventepenge er ikke omtalen værd, eftersom der altid bliver lagt beslag på dem til betaling af en eller anden bøde for

politiuorden. – Nå! Til trods for alt det holder jeg af ham og har ondt af ham som af en vanartet søn, og da jeg i mine tre ægteskaber ikke har været så heldig at få hverken vanartede eller velartede børn, og da min markistitel lovmæssigt tilfalder ham en gang, så er det min tanke at efterlade ham alt, hvad jeg ejer og har. Noget som han i sin uforstand ikke aner, og som Gud bevare mig for at han får at vide; anede han det, ville han straks takke af som min intendant eller gå ud på at ruinere mig, for at ingen skulle tro, at han var personlig interesseret i, at jeg lagde penge op. – Den brave fyr tror rimeligvis, at jeg har i sinde at gøre testamente til fordel for en niece af min sidste hustru, idet han slutter efter løs passiar, der går mellem folk, og jeg lader ham blive i vildfarelsen af de grunde, jeg har anført. – Tænk Dem en gang, hvor han bliver pudset, når han en skønne dag arver mine millioner! Og tænk hvilken ståhej han vil gøre i verden med dem! Jeg er vis på, at inden tre måneders dagen derefter vil enten han være konseilspræsident og krigsminister, eller også har general Narvaez ladet ham skyde. – Jeg ville allerhelst have ham gift, for at se, om ikke ægteskabet skulle mildne og tæmme ham, og for at jeg ved ham kunne gøre mig håb om yderligere arvtagere på sidelinjen til min markistitel, men for det første er Jorge ikke i stand til at blive forelsket, for det andet ville han aldrig tilstå det, hvis han alligevel blev det, og endelig ville ingen kvinde kunne holde ud at leve sammen med sådan et pindsvin. – De har her en upartisk karakteristik af vor meget omtalte *kaptajn Veneno*, og jeg beder Dem finde Dem i at beholde ham nogle uger, i den forvisning, at jeg skal vide at påskønne alt, hvad De og Deres gør for at bevare hans sundhed og liv, som var det gjort mod mig selv."

Da markien havde endt denne del af sin tale, tog han sit lommetørklæde frem, foldede det ud og tørrede sin pande, skønt den aldeles ikke var fugtig, derpå lagde han det igen omhyggeligt sammen, puttede det i den venstre baglomme, markerede at han drak en slurk vand og sagde derpå, idet han skiftede holdning og tone:

16. Karlistførerens enke

"Vi må nu tale om visse bagateller, som til en vis grad ligger under vor stillings niveau, men som det er absolut nødvendigt, vi kommer ind på. – Tilfældet, fru grevinde, har ført en fremmed ind i dette hus og maget det så, at han er tvunget til at blive her 7–8 uger; et menneske, der er Dem og Deres ganske ubekendt, en Don Jorge de Cordoba, som De aldrig har hørt tale om, og som har en slægtning der er millionær. – De er ikke rig, efter hvad De nylig har fortalt mig ..."

"Jo jeg er!" afbrød enken ham tappert.

"Nej De er ikke! – Og det gør Dem megen ære, eftersom Deres højsindede ægtefælle ruinerede sig til forsvar for den ædleste sag ... Også jeg, señora, er lidt af en karlist."

"Og om De så var Don Karlos selv! tal til mig om andre ting eller lad os anse denne samtale for sluttet. – Det manglede blot, at jeg skulle lade mig betale for at opfylde min pligt som kristen."

"Men, señora, De er jo dog hverken læge, apoteker eller ..."

"Min pung er alt det for Deres nevø! Alle de gange, min mand blev såret, mens han kæmpede for Don Karlos, blev han plejet af bønder i Aragonien og Navarra, og de tog ikke mod betaling eller gave – jeg taler ikke om den sidste gang, da han, sikkert til straf fordi han allerede var gået på akkord med forræderen Maroto, ikke fandt nogen, der stod ham bi, og blødte sig ihjel inde i en skovtykning. – Det samme vil jeg gøre mod Don Jorge, enten nu hans rige slægt vil tillade det eller ej!"

"Fru grevinde! Jeg kan alligevel ikke modtage ..." indvendte markien halvt fornøjet, halvt ærgerlig.

"Hvad De ikke kan, det er at berøve mig den ære, Himlen har ladet mig blive til del i går. – Min afdøde mand har tit fortalt mig, at når en koffardifarer eller en orlogsmand ude på det vildene hav finder og frelser en skibbruden, tager den ham om bord under kongelige æresbevisninger, selv om det er den ringeste matros. Der bliver mandet ræer, et prægtigt tæppe bredes ud ved det styrbords faldereb, og musikken spiller den spanske honnørmarch. Ved De hvorfor? Fordi de om bord betragter den skibbrudne som sendt til dem af Forsynet! Det samme vil jeg gøre med Deres nevø. Jeg vil lægge hele min fattigdom for hans fødder som falderebstæppe, ligesom jeg ville gøre med mine millioner, hvis jeg havde nogen."

"Generalinde!" udbrød markien med tårer i øjnene, "tillad mig at kysse Deres hånd!"

"Og tillad mig, min egen moder, at give dig et kys, så stolt er jeg af dig," sagde Angustias, som fra stuedøren havde hørt hele samtalen.

Fru Teresa gav sig også til at græde af rørelse over at blive således rost og feteret, og da galicierinden så, at de andre græd, lod hun heller ikke lejligheden gå forbi til at flæbe uden selv at vide i hvilken anledning, og der opstod en sådan konfusion af klynken, suk og velsignelser, at det er bedst at vende bladet, for at ikke også læseren skal begynde at græde sine modige tårer, så jeg til sidst ingen har at fortælle min stakkels historie til.

17. Angustias' friere

"Jorge!" sagde markien til kaptajn Veneno og trådte ind i sovekammeret som en mand, der vil sige farvel. "Jeg lader dig blive her. Fru generalinden har ikke villet tillade at hverken doktor eller apoteker går på vor regning, så du bliver her under samme forhold som i din egen moders hus, hvis hun levede. Jeg behøver ikke at minde dig om den forpligtelse, du har til at vise dig elskværdig og høflig over for disse damer, idet jeg henholder mig til dit gode hjerte, som jeg ikke drager i tvivl, og til det eksempel på beleven og hensynsfuld optræden, som jeg har givet dig; det er virkelig det mindste du kan og bør iagttage overfor så distingverede og varmtfølende damer. – I eftermiddag skal jeg med fru grevindens tilladelse komme igen og samtidigt sørge for, at der bliver bragt dig rent linned, de mest påtrængende sager til din underskrift og cigaretter. – Sig mig, om der er andre ting, du ønsker hjemme fra dig selv eller fra mig ...?"

"Såmænd!" svarede kaptajnen. "Siden du er så elskværdig, så tag lidt bomuld og et par røgfarvede briller med til mig."

"Hvad skal du med det?"

"Bomulden vil jeg putte i ørerne, for at blive fri for at høre folk spilde deres talegaver, og brillerne vil jeg bruge til at forhindre, at folk læser i mine øjne, hvor gal i hovedet jeg er."

"Gå pokker i vold!" sagde markien, der lige så lidt kunne holde sig alvorlig, som fru Teresa og Angustias kunne holde deres latter tilbage.

Dermed sagde rigmanden farvel til damerne i de mest forbindtlige og hjertelige udtryk, som om han længe havde

kendt dem og omgåedes dem.

"Et herligt menneske!" udbrød enken med et sideblik til kaptajnen.

"En rigtig gentil herre!" sagde galicierinden og gemte en dukat, som markien havde foræret hende.

"En vindbøjtel!" brummede den syge og så lige på Angustias, der ingen ting sagde. "Således er det, at de kære damer gerne ville have alle mænd! – Å! din forræder! din Tartuffe! din sukkermand! din skrælling! din tevandsherre! Jeg lever nok så længe, at jeg kan få betalt dig det puds, du har spillet mig ved at lade mig blive her i fjendens hænder. Så snart jeg bliver rask, siger jeg ham og hans kontor farvel og søger plads som chef for et straffekompagni, for at være mellem mennesker, der ikke irriterer mig med at stille deres bravhed og gode hjerte til skue. – Hør, frøken Angustias! må jeg spørge, hvorfor De ler ad mig? Er der noget komisk ved mit ansigt?"

"Bevares! Jeg smiler ved tanken om, hvor grim De bliver med de røgfarvede briller."

"Så meget desto bedre! Så risikerer De da ikke at forelske Dem i mig!" svarede kaptajnen rasende.

Angustias brast i latter, fru Teresa blev grøn af ærgrelse, og galicierinden begyndte med en rivende tungefærdighed: "Frøkenen plejer ikke at forelske sig i folk. I den tid jeg har været her, har hun givet kurve til en apoteker i Mayorgaden, der holder køretøj, til den advokat, der fører fruens sag og som er millionær, men rigtignok også noget ældre end De, og til en tre-fire herrer af dem, der går og driver ovre i *El Buen Retiro* ...

"Ti stille, Rosa," sagde moderen sørgmodigt. "Forstår du ikke, at det er hr. kaptajnens spøg? Heldigvis har jeg fået alle

nødvendige oplysninger om vor kære gæsts karakter af hans hr. onkel. Det glæder mig derfor at se ham i så godt humør, og jeg ville kun ønske, at jeg ikke var for træt til også at spøge."

Kaptajnen var blevet temmelig spag, og det var, ligesom han ledte efter en undskyldning eller forklaring til moder og datter. Men det blev kun til, at han i en tone og med et udtryk som en uartig dreng, der bliver god igen, sagde:

"Angustias! Når det forbistrede ben ikke længere gør så ondt, skal vi så spille ecarté? Vil De?"

"Det vil være mig en stor ære ..." svarede den unge pige og gav ham den medicin, han just nu skulle have. "Men jeg siger Dem i forvejen, at De bliver bét, hr. kaptajn Veneno!"

Don Jorge så forbavset på hende og smilede mildt for første gang i sit liv.

18. Forpostfægtning

Der gik et par uger under samtaler og smårivninger af denne art, og kaptajnens helbredelse skred godt frem. I panden havde han nu kun et smalt ar tilbage, og benet heledes godt.

"Det menneske har hundekød," plejede lægen at sige.

"Tak for komplimenten, De pokkers kvaksalver!" svarede kaptajnen i en velvillig, ligefrem tone. "Når jeg kan gå ud igen, skal jeg tage Dem med til tyrefægtninger og hanekampe, for De er en knop. – Og et jern til at klinke ituslåede lemmer er De, det må jeg sige."

Fru Teresa og hendes gæst var til sidst også kommet til at stå på en meget venskabelig fod, skønt de altid skændtes. Don Jorge benægtede hver dag, at hun nogen sinde ville få tilstået enkepatent, hvilket var nærved at bringe den kære dame til at gå ud af sit gode skind, men i næste åndedræt bad han hende sætte sig ned i stuen hos ham og fortalte, at han mange gange – skønt rigtignok ikke under titlen greve eller general – havde hørt karlistchefen Barbastro omtale som en af partiets tapreste og mest fremragende førere, og som en mand med et varmt og ridderligt hjerte. Men når han så, at hun var bedrøvet og tavs under trykket af bekymringer og legemlig svaghed, vogtede han sig vel for at drille hende med hendes ansøgning og titulerede hende grevinde og generalinde, som om det fulgte af sig selv. Noget der straks satte hende i godt humør igen og livede hende op; eller også begyndte han, som var født aragonier, at tralle viser fra denne provins, for at minde den gode enke om den tid, da hun og den faldne karlist sværmede for hinanden, og det begejstrede hende i den grad, at hun lo og græd på én gang.

Disse småvenligheder fra kaptajn Venenos side, og fremfor alt de aragonske viser var noget, han udelukkende forbeholdt moderen som hendes privilegium; så snart Angustias nærmede sig sovekammeret, holdt de øjeblikkelig op, og den syge så bister ud som en tyrk. Man skulle næsten tro, at han nærede et dødeligt had til den smukke unge pige, måske netop fordi det aldrig var lykkedes ham at komme op at skændes med hende, eller gøre hende vred, eller få hende til at optage de ubehageligheder, han sagde hende, i alvor, eller bringe hende ud af den lidt drillende ro, som den plagede mand optog som en stående fornærmelse.

Alligevel var det påfaldende, at når Angustias en morgen ventede lidt længe med at komme ind og sige goddag til den tvære Don Jorge, kunne han hundrede gange spørge i sit stormogulsprog:

"Og *hun?* – Hvor bliver jomfru Sukkersød af? – Hvor bliver syvsoversken af? – Er Hendes Nåde ikke vågen endnu? – Hvorfor har hun tilladt Dem at stå op så tidligt i stedet for selv at komme med min chokolade? Sig mig, fru Teresa: den unge prinsesse af Santurce er da vel ikke syg?"

Det var, når han talte med moderen; når det var galicierinden, han havde for sig, sagde han meget forbitret:

"Hør en gang, du afskum fra Mondonedo! Fortæl din frøken, at klokken er 8 og jeg er sulten. Hun behøver slet ikke at komme så friseret og pyntet som hun plejer. Jeg kan ikke fordrage hende, hvordan hun så ser ud. Hvis hun, kort sagt, ikke kommer i en fart, bliver der ikke noget af at spille ecarté i dag."

Ecartéen var en farce eller noget nær en tragedie, der opførtes hver dag. Kaptajnen spillede det bedre end Angustias,

men hun havde mere held, og det endte med, at kortene fløj lige op til loftet eller ind i salen ud af hænderne på dette barn på 40 år, der ikke kunne finde sig i den skælmske ro, hvormed den unge pige sagde til ham:

"Kan De se, kaptajn Veneno, jeg er født til at gøre Dem bét?"

19. Situationen tilspidses

Således stod sagerne, da der en morgen blev vekslet følgende drøje ord mellem Don Jorge og hans smukke fjende, foranlediget ved spørgsmålet om, hvorvidt sovekammervinduet skulle lukkes op eller ej, da det var det prægtigste forårsvejr.

Kaptajnen:

Det er til at blive gal over, at De aldrig siger mig imod eller bliver vred over mine urimeligheder. – De foragter mig. Jeg sværger Dem til, at hvis De var en mand, ville jeg udfordre Dem!

Angustias:

Hvis jeg var en mand, ville jeg le ad alt det galimatias, akkurat som jeg nu gør, og vi ville være meget gode venner for det.

Kaptajnen:

Venner! De og jeg? Umuligt! De har en forbistret evne til at gøre mig til den lille og bringe mig fra koncepterne med Deres fornuftighed. Jeg ville aldrig opnå at blive Deres *ven*, men kun at blive Deres *slave*, og for at undgå det, ville jeg tilbyde Dem en kamp på liv og død! Alt sammen forudsat at De var en mand … nu, da De er en kvinde, så …

Angustias:

Fortsæt kun! Hold ikke Deres artigheder tilbage …

Kaptajnen:

Ja, frøken! Jeg skal sige Dem min mening ligeud. Jeg har altid haft en instinktmæssig uvilje overfor kvinderne, som fødte

fjender af mands mod og mands værdighed, således som man ved det af Eva, Armida, denne her taske, der klippede Samson, og mange andre, som min onkel kan navnene på. Men hvis der er noget, jeg er endnu mere bange for end en kvinde, så er det en "dame", og især sådan en uskyldig, følsom lille frøken med dueøjne og rosenlæber, med en talje som slangens i Paradiset, og med dårende sirenestemme, med liljehvide hænder, der skjuler tigerklør, og med krokodilletårer, der kan narre alle de hellige mænd i Guds hofstat og styrte dem i fordærvelse. – Derfor har jeg systematisk søgt at undgå Dem og Deres lige. – For vil De sige mig: Hvilke våben råder en mand af min støbning over i kampen mod en tyran på tyve år, hvis styrke består i hendes svaghed? – Kan man anstændigvis skyde på en kvinde? – Nej! – Nå! men hvad bliver der så til overs for én, når man opdager, at en eller anden køn lille pige, der ved hvad hun vil, har taget kommandoen over én, og bruger én som kastebold?

Angustias:

Ved De, hvad mit svar er på alle Deres galante grovheder? Jeg siger Tak ... og ler! De vil vistnok have lagt mærke til, at jeg ikke er meget grædende af mig; i Deres foredrag om Angustiasserne er derfor det om krokodilletårerne ikke rigtig motiveret.

Kaptajnen:

Ved De, hvad De selv siger? Det svar kunne Pokker selv ikke have fundet på! – Le? Le ad mig, det er det, De gør til stadighed. – Nå! Jeg ville altså sige, den gang De gav mig dette nye dolkestød, at af alle de små frøkener, som jeg har gyst for at møde her i verden, er De – undskyld at jeg siger

det ligeud – den, som en mand af mit kaliber har mest grund til at frygte og skælve for. Jeg mindes aldrig at have følt en lignende forbitrelse som den, der betager mig, når De smiler over at se mig vred. Det er mig, som om De tvivlede på, at der var noget ved mig, tvivlede på at min vrede var ægte og at der var alvor i min karakter!

Angustias:

Så hør De nu på mig en gang, og stol på, at jeg taler aldeles ærligt. Jeg har mødt mange mænd her i verden. En og anden har gjort kur til mig; jeg er hidtil ikke blevet indtaget i nogen … men hvis jeg en gang skulle gå hen og blive forelsket, så skulle det da være i en eller anden ægte rødhud i smag med Dem. De er netop som skabt for mig!

Kaptajnen:

I Djævlens skind og ben! Generalinde! Grevinde! Kald på Deres datter og forbyd hende at gøre mig rasende! – Det er i grunden bedst, vi holder op med at spille ecarté. Jeg giver tabt overfor Dem. – Jeg har ligget vågen et par nætter og tænkt på vore skærmydsler, på alle de grovheder De får mig til at komme med, på Deres drillende svar, og på hvor umuligt det er at vi to kunne komme ud af det til trods for den gæld jeg står i til familien. – De måtte såmænd hellere have ladet mig ligge og dø på gaden! – Det er meget pinligt at skulle hade, eller i al fald ikke kunne nære kristelige følelser overfor den, der har frelst éns liv med fare for sit eget. – Heldigvis kan jeg da snart bruge det dumme ben igen, så går jeg min vej, hjem til mit kvarter i Tudescogaden, til min Tartuffe-agtige slægtnings kontor og til min kære klub, og så er det martyrium forbi, som De har fordømt mig til, De med

Deres englelige ansigt, figur og bevægelser og Deres djævelske ro, drilleri og smilen! – Vi har kun få dage tilbage at ses i. – Jeg skal nok finde på en måde til at blive ved at stå i forbindelse med Deres moder alene, ved at vi ses hos min onkel, eller gennem korrespondance eller ved stævnemøder i en eller anden kirke. Men Dem, min engel, skal jeg nok holde mig fjernt fra, til jeg hører at De er blevet gift. – Og for resten så – mere end nogen sinde! Kort og godt! Lad mig enten i fred eller giv mig rottekrudt i min chokolade i morgen!"

Den dag, da Don Jorge sagde disse ord, smilede Angustias ikke, men blev alvorlig og bedrøvet.

Kaptajnen lagde mærke til det og skyndte sig at gemme sit ansigt bag sengeforhænget, idet han mumlede for sig selv: "Det var ærgerligt at jeg sagde det om at holde op at spille ecarté. Men hvordan skal jeg gøre det om igen? Det ville jo være at gøre sig selv til en pjalt. Nej! Tøm den bitre kalk, kaptajn Veneno! En mand må have mands mod!"

Angustias, der allerede var ude af soveværelset, anede intet om den anger og bedrøvelse, der stred bag det sengeforhæng.

20. Rekonvalescensen

Uden nogen hændelse, der er værd at bemærke, gik andre to uger, og den dag oprandt, da vor helt skulle forlade sengen, men med bestemt ordre til ikke at røre sig fra en stol og til at holde det syge ben liggende på en anden. Markis de los Tomillares, der vidste besked med dette, og som ikke havde forsømt nogen formiddag at se ind til Don Jorge eller rettere til hans elskværdige sygeplejersker, som markien kom bedre ud af det med end med sin barske og iltre nevø, sendte om morgenen tidligt denne en prægtig liggestol af egetræ med stålbeslag og damaskbetræk, som han forud havde ladet fremstille. Dette pragtfulde møbel var et helt mesterværk, som den pertentlige aristokrat selv havde udtænkt og kontrolleret udførelsen af. Det var forsynet med store hjul, der lettede patientens flytning fra sted til andet, og leddelt ved en mængde fjedre, der tillod at give det form, snart af en feltseng, snart af en lænestol med mere eller mindre stejl ryg og med en stødpude til at strække det højre ben ud på, desuden hørte der et lille bord til, skrive- og læsepult, spejl og mange andre fortræffelige små bekvemmeligheder.

Damerne sendte han, som han plejede, dejlige blomsterbuketter, og desuden i dagens anledning en hel mængde konfekt og 12 flasker champagne til at fejre deres gæsts bedring med. Han forærede lægen et smukt ur og pigen 25 piaster, og takket være alt dette blev det til en sand festdag i huset, uagtet den fortræffelige enke stadig blev skrøbeligere af helbred.

De tre kvinder kappedes om den lykke at rulle kaptajnen i hans sygestol, både patienten og de raske, ja selv repræsentanten for lægevidenskaben drak champagne og spiste konfekt. Markien holdt en lang tale til pris for ægteskabet, og om det så var Don Jorge, var han så nådig at le et par gange, idet han spøgte med sin tålmodige onkel, og at synge et par aragonske viser offentligt dvs. i Angustias nærværelse.

21. Tilbageblik

Sandt at sige var der siden hin berømmelige samtale om det smukke køn foregået en forandring med kaptajnen, om ikke med hensyn til hans måde at udtrykke sig og være på, så dog i hans humør – og hvem ved, om forandringen ikke strakte sig til hans indre liv! Det var øjensynligt, at skørterne forårsagede ham mindre rædsel end i begyndelsen, og alle havde lagt mærke til, at han havde begyndt at overføre den tillid og velvilje, han nærede overfor señora de Barbastro, også på forholdet til Angustias.

Han vedblev rigtignok – snarere af aragonsk stædighed end af andre grunde – at kalde hende sin dødsfjende og at tale til hende med tilsyneladende hårdhed og i en tone, som kommanderede han soldater; men hans øjne fulgte hende og fæstede sig på hende med et udtryk af respekt, og hvis de tilfældigvis mødte den kække, sælsomme unge piges blik (der stadig siden den dag blev mere alvorligt og bedrøvet), var det som om de spændt forskede efter, hvad der kunne være skyld i denne alvor og bedrøvelse.

Angustias havde for sin part holdt op at drille kaptajnen og smile, når hun så ham blive hidsig.

I tavshed puslede hun om ham, og i tavshed fandt hun sig i hans mere eller mindre bitre og alvorligt mente udfald, til det endte med, at han også blev alvorlig og bedrøvet og spurgte i samme indsmigrende tone som et artigt barn:

"Hvad er der i vejen med Dem? Er De vred på mig? Begynder De nu at gengælde den afsky, jeg har snakket så meget til Dem om?"

"Lad os holde op med de narrestreger, kaptajn," sagde hun. "Vi to har pjanket nok over ting, der var bedre værd."

"De blæser altså til tilbagetog?"

"Tilbagetog? ... hvorfra?"

"Det skal jeg såmænd sige Dem! – Har De glemt, at De i Deres mod og kampiver kastede en handske til mig den dag, da De kaldte mig for en ægte rødhud?"

"Det fortryder jeg ikke. – Men lad os nu ikke spøge mere. På gensyn i morgen."

"De går Deres vej? Det gælder ikke! Det er at flygte –" plejede det snedige menneske så at sige.

"Kald det, hvad De vil!" svarede Angustias og trak på skuldrene. "Faktum er, at jeg går ..."

"Og hvad skal jeg så bestille her hele den udslagne aften? – Husk på, at klokken er først seks!"

"Det må De selv om. – De kan jo sove, eller bede, eller passiare med mama. – Jeg har et skrin med papirer vedrørende min afdøde fader, som jeg skal ordne. – Hvorfor forlanger De ikke et spil kort af Rosa og lægger kabale?"

"Vær nu ærlig!" udbrød den uforbederlige tilhænger af ungkarlestanden en dag, mens han slugte sin fjendes snehvide, buttede hænder med øjnene. "Er De vred på mig, fordi vi siden *en vis morgen* ikke har spillet ecarté?"

"Tværtimod! Det glæder mig, at vi også har opgivet det tosseri!" sagde Angustias og gemte sine hænder i lommen på kjolen.

"Men, kære sjæl, hvad er der da med Dem?"

"Der er ikke noget med mig, Don Jorge."

"Hvorfor kalder De mig ikke længere kaptajn Veneno?"

"Fordi jeg har opdaget, at De ikke fortjener det navn."

"Ej! Ej! Går det nu løs med komplimenter og behageligheder igen? Hvad kender De til mit indre menneske?"

"En ting ved jeg, og det er, at De aldrig vil opnå at komme til at forgifte nogens tilværelse."

"Hvorfor det? Tror De jeg er en pjalt?"

"Nej! men De er et skikkeligt menneske med et godt hjerte, som De har lænket og kneblet, enten det nu er af praleri eller fordi De er bange for, at det skal løbe af med Dem ... Det kan min moder tale med om."

"Vis! Vas! Lad os springe det over! Gem De Deres artigheder, som De gemmer Deres hvide hænder. – Det lille pigebarn har nu en gang sat sig i hovedet at vende vrangsiden ud på mig!"

"Det ville være meget heldigt for Dem, om jeg havde sat mig det i hovedet, og om det lykkedes mig, for hos Dem vender retten netop indad. Men det tilfælde foreligger nu ikke ... Hvad kommer det mig ved, hvordan De arrangerer Dem?"

"Donnerwetter! Det spørgsmål skulle De have gjort Dem selv den aften, da De trodsede kuglerne for at frelse mit liv!" udbrød Don Jorge så heftigt, at det lød snarere som smældet af en bombe, der sprang i hans hjerte, end som udtryk for taknemlighed.

Angustias så ret fornøjet på ham og udbrød ildfuldt og stolt:

"Jeg fortryder ikke, hvad jeg gjorde, for hvor meget jeg end beundrede Dem, da jeg så Dem kæmpe den 26. marts om eftermiddagen, så har jeg dog beundret Dem endnu mere bagefter, når jeg midt i Deres pine hørte Dem synge aragonske viser for at adsprede og oplive stakkels moder!"

"Bravo! Gør Dem kun lystig over min dårlige sangstemme!"

"Jesus! hvilket uhyre af et menneske! – Jeg gør mig ikke lystig over Dem, og der er heller ikke spor af anledning dertil. Jeg har været lige ved at få tårer i øjnene, og jeg har velsignet Dem på afstand, hver gang jeg hørte Dem synge de viser!"

"Tårer! – Det bliver galere og galere! Å! Frøken Angustias, Dem skal man tage sig godt i agt for! – De har sat Dem for at få mig til at sige tossede og latterlige ting, der ikke passer sig for en alvorlig mand, for så bagefter at le mig ud og triumfere! ... Gud ske lov er jeg på min post, og så snart jeg ser, at jeg er på nippet til at falde i Deres garn, giver jeg mig til at løbe med mit dårlige ben og det hele og stopper ikke op, før jeg er i Peking. – De må i grunden være, hvad man kalder *koket!*"

"Og De er ikke til at have med at gøre!"

"Desto bedre for mig."

"Et menneske uden billighedsfølelse! En, der står udenfor civilisationen! En snob!"

"Videre! Videre! – det kan jeg lide! – Endelig kommer vi da op at toppes!"

"En utaknemlig kavaler!"

"Nej! *Caramba!* Det er jeg ikke!"

"Nå! så behold da Deres taknemlighed for Dem selv! Jeg trænger Gud ske lov ikke til den – men gør mig fremfor alt den tjeneste, ikke oftere at tale til mig om den slags emner."

Med disse ord vendte Angustias ham ryggen, vred for alvor.

Og således blev det stadigt liggende uløst og i mørke, det store spørgsmål, som disse to væsener uden at vide det debatterede fra det første øjeblik, de sås, og som snart skulle blive så klart som dagen.

22. Knuden løsnes

Den så højtideligt fejrede dag, da kaptajnen forlod sengen, skulle få en temmelig bedrøvelig og mørk afslutning, som det så tit går her i livet, og som jeg på et tidligere stadium af fortællingen så filosofisk har anmærket med hensyn til det omvendte tilfælde. Aftenen var ved at falde på. Markien og lægen havde taget afsked, og Angustias og Rosa var også gået ud på den skikkelige enkes opfordring, for at bede et Ave Maria i den nærliggende kirke, da kaptajnen, som igen var bragt til sengs, hørte, at der blev ringet på gadedørsklokken, og at fru Teresa lukkede trækruden op og spurgte: "Hvem er det?" og at hun straks efter lukkede døren op og sagde: "Hvor kunne jeg tænke, at De kom på den tid af aftenen? Vær så artig, denne vej!" og så var der en herrestemme, der sagde, idet den efterhånden tabte sig i de indre værelser: "Jeg beklager meget, señora ..."

Resten af sætningen gik tabt på grund af afstanden, og så var alt stille nogle minutter, til der igen lød trin, og han hørte den samme mand sige, som om han tog afsked: "Jeg håber, De må komme Dem og blive roligere ..." og fru Teresa svare: "Bryd Dem ikke om det ..." Derpå hørte man døren gå op og blive lukket igen, og alt blev ganske stille i huset.

Kaptajnen indså, at der måtte være overgået enken noget ubehageligt, og ventede næsten, at hun skulle komme ind og betro sig til ham, men da han mærkede, at det ikke skete, sluttede han, at det måtte være en familiehemmelighed, og lod være at kalde på hende, uagtet det var ligesom han hørte hende sukke i gangen lige udenfor.

Så blev der igen ringet på gadedøren, og fru Teresa lukkede den i samme øjeblik op, hvilket beviste, at hun ikke havde rørt sig af pletten, siden den fremmede gik; og nu hørte man Angustias udbryde: "Hvorfor ventede du på os med hånden på klinken, mama? – Hvad er der i vejen med dig? Hvad græder du for? – Hvorfor svarer du ikke? – Du er syg! Jesus! – Rosa! Løb og hent doktor Sanchez! Mama er nær ved at dø! – Hør! Vent lidt! Hjælp mig at bære hende ind på sofaen i dagligstuen ... Ser du ikke, at hun ikke kan stå på benene? – Stakkels moder! Min egen moder? Hvad fejler du, siden du ikke kan gå?"

Don Jorge så ganske rigtigt fra sovekammeret fru Teresa blive næsten båret ind i dagligstuen med armene om halsen på sin datter og på tjenestepigen, og med hovedet hængende slapt ned.

Angustias kom nu i tanker om kaptajnens tilværelse, hun udstødte et rasende skrig, så ham lige i øjnene og sagde:

"Hvad har De gjort ved min moder?"

"Nej! Nej! ... Det stakkels kære menneske! Han ved ikke af noget ..." skyndte den syge sig at sige i en kærlig tone: – "Jeg er blevet syg af mig selv. – Nu er det allerede næsten ovre ..."

Kaptajnen var mørkerød af indignation og krænket æresfølelse.

"Der kan De høre, frøken Angustias!" udbrød han endelig i en bitter og sørgmodig tone. "De har gjort mig skammelig uret! – Men ak! ... Det er mig selv, der har gjort mig værre end jeg er fra det øjeblik, jeg kom ind i huset! – Denne uretfærdighed fra Deres side er kun løn som forskyldt! – Fru Teresa! – Bryd Dem ikke om den stygge pige og sig mig, at De er helt rask igen,

ellers kreperer jeg her, hvor jeg ligger, lænket af sygdom og korsfæstet af min fjende!"

Enken var imidlertid blevet anbragt i sofaen, og Rosa løb over gaden for at hente dr. Sanchez.

"Vær ikke vred på mig, kaptajn!" sagde Angustias. "Husk på, at det er min moder, og at jeg fandt hende halvt død langt borte fra Dem, ved hvis side jeg forlod hende for et kvarter siden. – Har der været nogen, mens jeg var borte?"

Kaptajnen ville lige til at svare bekræftende, da fru Teresa skyndte sig at komme ham i forkøbet og svarede:

"Nej! Ingen! – Vel, Don Jorge? – Det er noget nervøst, kongestioner ... alderdomssvaghed, og slet ikke andet! ... Nu er jeg rask igen, min pige!"

Så snart lægen – som havde forladt enken for en halv time siden så fornøjet og næsten i normal tilstand – var kommet og havde følt hendes puls, sagde han, at hun straks skulle lægge sig og holde sengen i nogen tid, til den nerverystelse, hun havde fået sig, var forbi. – Bagefter sagde han i al fortrolighed til Angustias og Don Jorge, at fru Teresas sygdom stammede fra hjertet, hvilket havde været ham ganske klart lige siden han første gang følte hendes puls hin 26. marts om eftermiddagen, og, skønt den slags sygdomme vanskeligt blev helt helbredede, kunne man dog leve længe med dem, når der blev tilstået ro, velvære, passende opmuntring, god forplejning og en mængde andre vidunderlige ting, der alle bundede i *penge*.

"Den 26. marts!" mumlede kaptajnen. "Det er med andre ord mig, der er skyld i alt dette!"

"Det er mig!" sagde Angustias som ved sig selv.

"Led ikke efter årsag og årsags årsag!" udbrød dr. Sanchez. "Begrebet brøde forudsætter hensigt, og ingen af Dem kan have villet fru Teresa noget ondt."

De to frikendte så på hinanden som himmelfaldne over, at videnskaben lagde sit hoved i blød for at komme til en så selvfølgelig eller så gruopvækkende slutning; men så rettedes deres opmærksomhed straks igen på det, der virkelig lå dem på hjerte, og de sagde på én gang til hinanden:

"Hun må reddes!"

Det var det første skridt henimod forlig.

23. Katastrofe!

Da lægen var gået, blev man efter en lang debat enig om at flytte enkens seng ind i kabinettet, der som tidligere nævnt lå for enden af dagligstuen lige overfor det værelse, hvor Don Jorge boede.

"På den måde," sagde den fornuftige Angustias, "kan de to patienter se hinanden og passiare sammen, og Rosa og jeg kan fra salonen let høre efter dem begge, når vi skiftevis våger om natten."

Den nat blev Angustias oppe, og der indtraf ikke noget særligt. Fru Teresa faldt betydeligt til ro henad morgenstunden og sov en times tid. Lægen fandt hende meget styrket om morgenen; og da hun stadig blev roligere i løbet af dagen, trak Angustias sig den følgende nat tilbage til sit værelse, da klokken var over to, idet hun gav efter for sin moders kærlige forestillinger og kaptajnens strenge befalinger, og Rosa blev tilbage som sygeplejerske – siddende i den samme stol, i selvsamme stilling, og snorkende lige så højt, som da hun holdt vagt over Don Jorge den aften, han var blevet såret.

Klokken var omtrent halv fire om morgenen, da vor spekulative helt, der ikke sov, hørte, at fru Teresa trak vejret meget tungt og nævnte hans navn med afbrudt og klangløs stemme.

"Kalder De på mig, naboerske?" spurgte Don Jorge, idet han skjulte sin uro.

"Ja ... kaptajn ..." svarede den syge, – "væk Rosa forsigtigt, så min datter ikke hører det! – Jeg kan ikke tale højere ..."

"Men hvad er der? Er De dårlig?"

"Meget dårlig! Jeg vil gerne tale alene med Dem, inden jeg dør ... Få Rosa til at sætte Dem i rullestolen og køre Dem herind ... Men pas på, De ikke vækker min stakkels Angustias!"

Kaptajnen udførte punkt for punkt fru Teresas ordrer, og få minutter efter var han ved hendes side.

Den stakkels enke havde stærk feber og var forfærdelig mat. I hendes gustne ansigt så man allerede dødens uudslettelige mærke afpræget.

Kaptajnen blev forfærdet for første gang i sit liv.

"Gå kun, Rosa ... men væk ikke frøken Angustias ... Gud lader mig nok leve, til det bliver lyst, og så vil jeg kalde på hende for at vi kan tage afsked ... Hør mig, kaptajn, – jeg dør ..."

"Hvorfor skulle De dø, señora?" sagde kaptajnen og trykkede den syges brændende hånd. – "Det er et anfald af ængstelse ligesom det i går aftes ... og jeg tillader Dem heller ikke at dø!"

"Jeg dør, kaptajn ... Jeg føler det ... Det nytter ikke at hente lægen ... Lad os hente præsten ... det er bedre ... selv om min stakkels pige skal have den angst ... men først når vi to har talt ud ... det gælder om, at vi får talt uden vidner! ..."

"Vi taler jo allerede!" svarede kaptajnen og drejede på sit overskæg som tegn på indre uro. – "Forlang den smule dårligt blod, jeg havde, da jeg kom her ind i huset, og alt det sunde, jeg har samlet her, og jeg vil glad udgyde det for Dem!"

"Jeg ved det ... Jeg ved det, min ven ... De er et bravt menneske og holder af os – Altså, kære kaptajn, jeg skal betro Dem det hele. – I går aftes kom min prokurator og fortalte mig, at regeringen havde afslået min ansøgning om enkepatent."

"For pokker! Og sådan noget lapperi tager De Dem nær. – Regeringen har sagt nej til så mange ansøgninger fra mig."

"Jeg er hverken grevinde eller generalinde mere," fortsatte enken. "De havde ret, da De tog de titler fra mig!"

"Så meget desto bedre! Jeg er heller ikke hverken general eller markis, og min bedstefader var dog begge dele! – Vi er altså ligemænd!"

"Godt! men sagen er, at jeg … jeg … er komplet ruineret. Min fader og min mand satte alt, hvad de ejede, til i kampen for Don Carlos … hidtil har jeg levet af mine smykker, og for otte dage siden solgte jeg det sidste, et prægtigt perlehalsbånd … Jeg skammer mig over at tale til Dem om denne elendighed."

"Tal, señora! Tal! Vi har alle været på knæene! Hvis De anede de forlegenheder, den forbistrede ecarté har skaffet mig på halsen!"

"Men min forlegenhed er der ingen hjælp for! – Alt, hvad jeg havde at stole på, hele min datters fremtid lå i dette enkepatent, hvoraf indtægterne i sin tid skulle gå over på Angustias. Og nu … nu har den ulykkelige pige hverken til i morgen eller til i dag, eller blot så meget, at hun kan skaffe mig i jorden. – De må nemlig vide, at den advokat, der var min juridiske konsulent, enten det nu er af såret forfængelighed over, at pigebarnet har givet ham en kurv, eller fordi han ønsker at gøre os endnu mere ulykkelige og derved lægge et pres på Angustias og tvinge hende til at tage ham, i forgårs aftes sendte mig regning på sit honorar sammen med den fatale meddelelse … Prokuratoren lod mig også sit tilgodehavende høre og førte på advokatens vegne et så skrækkeligt sprog, idet han kom med udtryk som *ingen kredit … insolvens … udpantning* og Gud ved hvad mere, at jeg tabte hovedet, lukkede mit chatol op, og gav ham alt, hvad han forlangte, dvs. alt, hvad jeg havde tilbage, de penge jeg

havde fået for perlehalsbåndet, min sidste hvid, det sidste jeg havde at leve af. Følgelig er Angustias fra i forgårs af lige så fattig som de stakler, der tigger fra dør til dør. – Og hun aner det ikke! Hun sover roligt i dette øjeblik. – Hvor kan jeg så andet end dø? ... Det er kun et under, at jeg ikke døde i forgårs aftes!"

"De må ikke dø for så lidt!" svarede kaptajnen med den kolde sved på panden, men med en ægte klang af inderlighed i stemmen. "De har gjort ret i at betro Dem til mig. – Jeg vil ofre mig selv og tilbringe mit liv mellem skørter som en køgemester i et nonnekloster. – Det må være sunget for min vugge! – Så snart jeg bliver rask, vil jeg, i stedet for at flytte hjem, lade mine klæder, mine våben og mine hunde bringe herhen, og vi vil alle leve samlede til dagenes ende ..."

"Samlede!" svarede enken mørkt, "hører De da ikke, at jeg dør? Kan De ikke se det på mig? Tror De, jeg ville have talt til Dem om mine pengesorger, når jeg ikke bestemt vidste, at jeg inden få timer ville være død?"

"I så fald, señora ... hvad forlanger De da af mig?" spurgte Don Jorge de Cordoba aldeles rædselsslagen. "For det er klart, at for at gøre mig den ære at bede mig om det usle metal, der kaldes *penge*, eller for at give mig i kommission at bede min onkel om det, ville De ikke have gjort Dem så megen ulejlighed, da De dog ved, hvor højt vi agter Dem og Deres, og da De kender os så godt, som jeg tror, De gør – penge skal ingen her komme til at savne, så længe jeg lever! Der er imidlertid noget andet, De vil, og jeg bønfalder Dem om, at De, før De siger et ord til, vil tænke på, hvor højtidelig denne stund er, og på andre omstændigheder, der har krav på at komme i betragtning."

"Jeg forstår Dem ikke ... og jeg ved knapt selv, hvad det er, jeg egentlig ønsker," svarede fru Teresa med en oprigtighed, der ikke tillod nogen tvivl. "Men sæt Dem i mit sted! Jeg er moder; jeg forguder min datter; jeg skal lade hende alene tilbage i verden; jeg har i min dødstime ikke noget menneske ved min side, jeg kan bede tage sig af hende, og jeg kender ingen på hele jorden, undtagen det da skulle være Dem, som når det kommer til stykket, dog har lidt til overs for hende. – Ærligt talt ved jeg ikke, på hvilken måde De kan hjælpe hende ... Simpel pengehjælp ... det klinger så koldt, frastødende og skrækkeligt. – Men endnu skrækkeligere ville det dog være, om min stakkels Angustias skulle være nødt til at arbejde for sit brød, tjene, bede om almisse. – Døm derfor ikke ilde om mig, når jeg i min dødsstund har kaldet Dem for at høre mit sidste ord, når jeg med foldede hænder og grædende tårer for sidste gang i mit liv siger til Dem fra gravens rand: "Kaptajn, vær De en værge, en fader, en broder for min stakkels, forældreløse pige! Beskyt hende! Stå hende bi! Værn om hendes liv og hendes ære! Lad hende ikke dø af sult eller sorg! Lad hende ikke stå ene i verden! – Tænk Dem, at De i dag havde fået en datter!"

"Gud være lovet!" udbrød Don Jorge og slog hænderne mod armene på rullestolen så det klaskede. "Jeg skal gøre det og meget mere for Angustias! – Men jeg har været i en gruelig vånde; jeg troede, at De ville bede mig om at gifte mig med pigebarnet!"

"Don Jorge de Cordoba! Den slags beder ingen moder om! Og Angustias ville heller ikke finde sig i, at jeg disponerede over hendes ædle og kække hjerte!" sagde fru Teresa med en sådan værdighed, at kaptajnen blev siddende aldeles forbløffet.

Omsider kom den gode mand dog til besindelse igen og udbrød så mildt som den kærligste søn, idet han kyssede den døendes hænder:

"Vær ikke vred, señora! Vær ikke vred! Jeg er en dumrian, et uhyre, et menneske uden opdragelse, og jeg forstår ikke at udtrykke mig! Jeg har ikke tænkt på at fornærme Dem eller Angustias ... Jeg ville kun som ærlig mand sige Dem, at hvis jeg blev gift med denne smukke unge pige, der har alle mulige gode egenskaber, ville jeg gøre hende rigtig ulykkelig. Jeg er ikke skabt til at holde af nogen eller til at folk skal holde af mig, og heller ikke til at leve sammen med nogen, eller få børn eller overhovedet til noget, hvor hjertet og følelsen kommer med i spillet. Jeg har trang til frihed som en vild, som et af markens dyr, og ægteskabets åg ville tynge mig, så jeg sprang himmelhøjt af fortvivlelse. Desuden bryder hun sig ikke om mig, og jeg fortjener hende heller ikke, og der er overhovedet ingen grund til at røre ved den sag. På den anden side beder jeg Dem være vis på, så sandt dette er den første tåre, jeg græder, siden jeg blev mand, og så sandt disse kys er de første fra mine læber, at alt, hvad jeg formår her i verden, al min omtanke og påpassenhed, hver dråbe af mit blod skal være viet Angustias, som jeg agter, holder af og elsker, og som jeg skylder mit liv – og måske min sjæls frelse med! – Det sværger jeg Dem ved denne hellige mønt, som min moder altid gik med om halsen! – Det sværger jeg ... Men De hører ikke på mig! ... De svarer ikke! De ser ikke på mig! Señora! Generalinde! Fru Teresa! ... Er det dårligere med Dem? – Du gode Gud! Jeg tror, at hun er død! – I Djævlens skind og ben! Og jeg, der ikke kan røre mig! – Rosa! Rosa! Eddike! Vand! Hent en præst! Kom bare med et kors, så

skal jeg berette hende så godt jeg kan. – Men her har jeg min skuemønt. – Hellige jomfru! Tag min anden moders sjæl i din favn! – Nå, der sidder jeg net i det! Stakkels Angustias! Stakkels jeg! – Det var i en god stund, at jeg gav mig ud på den jagt efter oprørere."

Alle disse udråb var meget vel motiverede. Fru Teresa var død, just som hun følte kaptajn Venenos kys og tårer på sin hånd, og et inderligt lykkeligt smil tegnede sig endnu på den døendes halvtåbne læber.

24. Sorgen gør vidundere

På den forfærdede gæsts råb efterfulgt af pigens ynkelige jamren vågnede Angustias ... Betaget af angst kastede hun nogle klæder om sig og ilede til sin moders værelse; men midt i døren blev hun standset af Don Jorges rullestol, og han selv spærrede hende vejen med udspredte arme og store, forskrækkede øjne.

"Gå ikke derind, Angustias! Gå ikke derind! Eller jeg rejser mig op, om det så bliver min død!" sagde han.

"Stakkels mama! Min egen moder! Lad mig se min moder!" jamrede den ulykkelige og stred for at komme ind.

"Angustias! Gå for Guds skyld ikke derind nu! Vi vil straks begge gå derind sammen ... Lad hende hvile et øjeblik i ro, hun har stridt så hårdt!"

"Min moder er død!" udbrød Angustias og sank i knæ ved siden af kaptajnens stol.

"Min stakkels datter! Græd så meget du vil sammen med mig!" svarede Don Jorge, og han bøjede den stakkels forældreløse piges hoved ind til sit bryst og strøg hendes hår kærtegnende med den anden hånd. "Græd sammen med en, der aldrig har grædt for i dag, og som græder for dig og – for *hende!*"

En sådan bevægelse hos en mand som kaptajn Veneno, var noget så sælsomt og vidunderligt, at Angustias midt i sin skrækkelige ulykke ikke kunne lade være at vise ham sin påskønnelse og taknemlighed, idet hun lagde sin hånd på hans hjerte ...

Og således lå de omslyngede et øjeblik, disse to væsener, som lykken aldrig ville have formået at gøre til venner.

25. Hvorledes kaptajnen kom til at tale med sig selv

To uger efter fru Teresa Carillo de Albornoz begravelse, en dejlig majdag kl. 11 om formiddagen, gik vor ven kaptajn Veneno meget hurtigt op og ned i dagligstuen i sørgehuset, støttet på to elegante, ulige lange krykker af ibenholt indlagte med sølv, en foræring fra markis de los Tomillares, og uagtet den forkælede rekonvalescent var ganske alene og der ingen var hverken i sovekammeret eller kabinettet, talte han dog af og til halvhøjt i sin sædvanlige forbitrede og snerrende tone.

"Nej! Nej! ... Det er klart nok!" udbrød han til sidst og standsede midt i stuen. "Der er ikke noget at gøre ved den ting! Jeg går brillant! Og jeg tror sågar jeg kunne gå bedre uden disse grimme kæppe, jeg kan med andre ord gå hjem til mig selv."

Her fnøs han stærkt, som om han sukkede på sin måde, og mumlede i en anden tone:

"*Kan! Kan!* sagde jeg! – og hvad vil det sige at *kunne*? – I gamle dage troede jeg, at en mand kunne alt, hvad han ville, og nu ser jeg, at han ikke en gang *kan ville*, hvad han har lyst til. – De forbistrede fruentimmer! Jeg har gjort ret i at være bange for dem alle mine dage! Min anelse skuffede mig ikke, da jeg så mig omgivet af skørter den 26. marts om aftenen! – Din forsigtighedsregel med at lade mig opamme af en ged har ikke hjulpet mig, kære fader! Til syvende og sidst er jeg dog faldet i hænderne på disse bødler, der nødte dig til at skyde dig en kugle for panden! – Men jeg skal løbe fra dem, om jeg så også skal lade mit hjerte tilbage mellem deres kløer!"

Dermed så han på uret, sukkede igen og hviskede ganske sagte, som om han ville lege skjul med sig selv:

"Kvart over elleve, og jeg har endnu ikke set hende, uagtet jeg har været oppe siden kl. seks! … Hvilken herlig tid, da hun bragte mig chokolade og spillede ecarté med mig! Nu kommer galicierinden, hver gang jeg kalder. Gid pokker havde den velagtede tjenestekvinde, som min affekterte onkel ville sige. – I stedet for er klokken nu snart tolv, og jeg får bud om, at frokosten er færdig … Jeg går afsted til spisestuen og træffer der en statue i sorg, der hverken taler eller ler eller græder eller spiser eller drikker eller ved noget om, hvorledes det står til, og om det, hendes moder fortalte mig den nat, ikke aner, hvad der forestår, hvis Vorherre ikke hjælper til … Hun lever i den forfængelige tro, at hun er i sit eget hus og længes kun efter, at jeg skal blive rask og spadsere min vej, for at mit selskab ikke skal kompromittere hende i verdens øjne. – Stakkels barn! Hvorledes skal jeg bringe hende ud af den vildfarelse? Hvorledes skal jeg få sagt hende, at jeg har narret hende; at hendes moder ikke har givet mig en skilling i forvaring; at alt, hvad der går med i huset i de sidste fjorten dage, går af min lomme? – Nej! Aldrig! Jeg ville før lade mig slagte end sige hende sådan noget! – Men hvad skal jeg gøre? Hvorledes skal jeg før eller senere kunne undgå at komme til at aflægge regnskab, virkeligt eller opdigtet? Hvorledes skal jeg bære mig ad med at holde det hele svævende? Det går hun ikke ind på! Når hun skønner, at det, som hun bilder sig ind at hendes moder ejede, er gået med, forlanger hun opgørelse, og så er pokker løs her i huset!"

Så langt var Don Jorge de Cordoba kommet i sine betragtninger, da der blev banket på døren, og man hørte Angustias sige:

"Kan jeg komme ind?"

"Kom ind! Om De så har fem tusind djævle med Dem!" råbte kaptajnen i perlehumør og glemte alle sine bekymringer og grublerier for at skynde sig hen og lukke op. "Det var også på tide, De gjorde mig en visit ligesom i gamle dage! – Her ser De en indespærret og gnaven bjørn, der længes efter at komme til at tage tag med nogen! – Vil De have et lille parti ecarté? Men ... hvad er der? Hvorfor ser De sådan på mig?"

"Lad os sætte os ned og tale sammen, kaptajn!" sagde Angustias alvorligt, og hendes indtagende ansigt, der var blegt som voks, udtrykte den dybeste bevægelse.

Don Jorge snoede på sit overskæg, som han plejede, når han anede et uvejr, satte sig meget yderligt på en stol og kastede urolige blikke til siderne som en dødsdømt forbryder.

Den unge pige tog plads nær ved ham, tænkte sig et øjeblik om, eller rettere samlede sine kræfter til den storm, hun forudså, og sagde så i en ubeskrivelig mild tone:

26 Stort feltslag

"Señor de Cordoba: Den morgen, da min salig moder døde, og da jeg gav efter for Deres bønner og gik ind på mit værelse, så snart jeg havde klædt hende i ligdragt, fordi De havde sat Dem så fast for, at De ville våge alene hos hende, og det med en sønlig kærlighed og ærefrygt, som jeg aldrig skal glemme ..."

"Passiar! Angustias! – Ingen forknyttelse! Se fjenden lige i øjnene! Vær kæk og lad Dem ikke overvælde af den historie!"

"De ved, at det ikke har manglet mig på kækhed før," svarede den unge pige med større ro. – "Men her drejer det sig ikke om den sorg, jeg lever og altid vil blive ved at leve i salig fred med, og som jeg for intet verden ville give slip på, så kær er den smerte, den volder ... Det drejer sig om modgang af en anden slags, som der heldigvis kan rådes bod på, og som jeg nok skal finde helt råd for ..."

"Gud give det!" bad kaptajnen, der så uvejret komme nærmere.

"Jeg ville sige," fortsatte Angustias, "at den morgen talte De omtrent således til mig: 'Min datter' ...!"

"Tænk bare, hvad man kan falde på at sige! Jeg kaldte Dem *min datter!* ..."

"Tillad mig at fortsætte, Don Jorge. – 'Min datter,' udbrød De med en stemme, der gik mig lige til hjertet, 'De skal nu ikke tænke på andet end at græde og bede til Gud for Deres moder ... De ved, at jeg var hos den fromme kvinde i hendes sidste øjeblikke ... Af den grund satte hun mig ind i alle sine affærer og gav mig de penge, hun havde, i forvaring, for at jeg skulle afholde udgifter til begravelse, sørgedragt osv. i egenskab af

Deres værge, hvortil hun personligt indsatte mig, og for at De i de første sørgelige dage kunne være fri for plager. – Når De bliver roligere, kan vi gøre regnskabet op!' ..."

"Og hvad så?" afbrød kaptajnen og rynkede panden stærkt, som om han ved et skrækindjagende ydre ville bøde på sin tynde sag. "Har jeg ikke opfyldt mine forpligtelser ærligt? Har jeg gjort mig skyldig i nogen galskab? Tror De, at jeg har soldet Deres penge op? – Var det ikke på sin plads at give en sådan dame en anstændig begravelse? Eller er der måske allerede en eller anden sladderhank, der har fortalt Dem, at jeg har ladet sætte en stor sten op på hendes grav med hendes titler som *generalinde* og *grevinde* på? – De må da vide, at det med stenen var mit private indfald, og at jeg havde tænkt at bede Dem om lov til at betale den af min egne penge. – Jeg har ikke kunnet modstå fristelsen til at skaffe min ædle veninde den glæde og tilfredsstillelse mellem de døde at nyde godt af de titler, som de levende ikke ville give hende lov til at bære!"

"Jeg anede ikke det om stenen," sagde Angustias taknemlig bevæget ved tanken om moderen, og hun greb samtidig Don Jorges hånd og trykkede den til trods for hans modstand. "Gud lønne Dem for det! Jeg modtager gaven i min kære moders og mit eget navn. – Men alligevel er det stygt, meget stygt af Dem, at De har narret mig i andre henseender, og hvis jeg havde anet det tidligere, var jeg også før kommet og havde forlangt regnskab af Dem."

"Og turde man spørge, bedste frøken, hvad jeg har narret Dem med?" vovede Don Jorge sig alligevel til at spørge, da det var ham ufatteligt, at Angustias skulle vide besked med, hvad fru Teresa havde betroet ham alene, og det lige før hun døde.

"De narrede mig hin sørgelige morgen," svarede den unge pige strengt, "da De sagde mig, at moder havde givet Dem en eller anden sum penge ..."

"Og hvad støtter Deres Nåde Dem på, når De så frejdigt beskylder en mand, der er kaptajn i hæren, har et hæderligt navn og er ældre end De, for at lyve?" råbte kaptajnen med kunstlet forbitrelse, idet han søgte at råbe sin modpart over og få et skænderi i gang for at slippe fra den kildne historie.

"Jeg støtter mig," svarede Angustias mildt, "på en vished, jeg senere har fået for, at min moder ingen penge havde, da hun måtte gå til sengs."

"Nå, så det havde hun ikke? Disse små pigebørn tror også, de har slugt alverdens visdom! – De ved altså ikke, at fru Teresa lige havde solgt et smykke af ganske overordentlig høj værdi?"

"Jo! Jo! Det ved jeg! Et perlehalsbånd med diamantlukke ... hun fik 500 piaster for det ..."

"Akkurat! Et halsbånd af perler ... så store som nødder, og det bragte så meget ind, at vi endnu har mange penge tilbage at leve for. – Vil De have dem med det samme? Vil De allerede begynde selv at administrere Deres formue? Er De så ked af mit formynderskab?"

"Hvor De er god, kaptajn! Men rigtignok også meget uforsigtig!" svarede den unge pige. "Læs det brev, som jeg lige har fået, og De skal få at se, hvor de 500 piaster har været lige siden den aften, da min moder blev dødssyg ..."

Kaptajnen blev så mørkerød som en valmue, men opbød sin sidste kraft og udbrød i fyr og flamme:

"Det er altså meningen, at jeg lyver! Sådan en lap papir fortjener altså bedre tiltro end jeg! Det kommer mig altså slet

ikke til gode, at jeg alle mine dage har levet som en ærlig mand og stået ved mit ord som en konge!"

"Det kommer Dem for så vidt til gode, Don Jorge, som jeg må være Dem så meget mere taknemlig for, at De for min skyld, og kun for min skyld, denne gang har gjort brud på den smukke vane ..."

"Lad os se, hvad brevet indeholder!" svarede kaptajnen, for at se, om han deri kunne finde en udvej til at pynte lidt på situationen. "Det er sagtens noget vås!"

Brevet var fra den afdøde generalindes advokat eller juridiske konsulent og lød således:

Frøken Angustias
Barbastro.

Kære, højstærede frøken!
Jeg har lige modtaget officiel underretning om Deres fru moders dødelige afgang, og jeg ønsker Dem fysisk og moralsk kraft til at udholde det uafvendelige og tunge slag, som Forsynet, der styrer menneskenes skæbner, har tilføjet Dem.

Efter at have afgivet denne forsikring, der ikke er nogen tom høflighedsfrase, men et udtryk for den gamle og notoriske hengivenhed, jeg nærer for Dem, har jeg en anden hellig pligt at opfylde over for Dem, og den består i følgende:

Deres afdøde moders prokurator eller forretningsmand sagde mig i dag, da han overbragte mig den sørgelige nyhed, at da han for to uger siden var hos hende for at meddele hende den ugunstige afgørelse af patentsagen og

præsentere hende regningerne på vore honorarer, fik han lejlighed til at bringe i erfaring, at señoraen knap ejede penge nok til at dække os med, som hun desværre dog gjorde, med en ilfærdighed hvori jeg tror at se et nyt udslag af den bitre uvilje, De før i dag har vist mig.

Nu, min kære Angustias, piner den tanke mig stærkt, at De måske er udsat for nød og genvordigheder under så alvorlige forhold, som følge af den overdrevne akkuratesse, hvormed Deres moder betalte mig hin sum, (laveste takst for de seks ansøgninger jeg har konciperet og afskrevet), og jeg beder om Deres tilladelse til at betale pengene tilbage og lægge lige så meget til, som De behøver og som jeg ejer.

Det er ikke min skyld, om jeg ikke er i besiddelse af personlige fortrin eller overhovedet af nogen adkomst, anden end den en kærlighed, der er lige så dyb som håbløs, giver mig, til at gøre Dem et sådant tilbud, som jeg beder Dem gunstigst modtage.

Deres hengivne ven og ærbødige tjener,

der kysser Deres fødder.

Padeo Jacintho de Pajares.

"Den advokat skal jeg skære halsen over på!" udbrød Don Jorge og holdt brevet i vejret. "Sådan en slubbert! Sådan en blodsuger! Han har myrdet den gode señora ved at fortælle hende om insolvens og udpantning, og ved at kræve hende for

honorar, for at se om han kunne tvinge hende til at skænke ham Deres hånd; og nu kommer han her og vil købe samme hånd for de penge, han har presset ud af hende for at have tabt sagen om patentet! – Nej! Nej! Jeg må have fingre i ham! – Å! Ræk mig de krykker! – Rosa! Min hat! – Det vil sige, gå hjem til mig og forlang den. – Eller bring mig i alt fald min felthue, den må være her ... og sablen! – Men nej! ... det kan være det samme med sablen. Krykkerne forslår mere end nok til at slå hovedet itu på ham!"

"Gå din vej, Rosa ... og bryd dig ikke om noget; det er Don Jorges spøg," sagde Angustias og rev brevet i stykker. "Og De, kaptajn! Sæt Dem og hør mig – jeg bønfalder Dem om det. – Jeg foragter den advokat og alle hans smudsigt erhvervede millioner, og jeg hverken har svaret eller vil svare ham – lumpen og gnieragtig som han er, er det straks faldet ham ind, at han kunne købe en pige som mig blot ved at forsvare vor svage sag gratis. – Lad os ikke tale mere om den gamle usling hverken nu eller nogensinde!"

"Lad os så heller ikke tale om andre ting!" bemærkede den underfundige kaptajn, der endelig havde fået fat i krykkerne og begyndte at spadsere meget hurtigt, som om han ville løbe fra den afbrudte samtale.

"Men kære ven," sagde den unge pige hjerteligt. "Det kan ikke blive ved at gå således."

"Godt! Godt! Det kan vi altid tale om. – Det vigtigste i øjeblikket er at få noget frokost, for jeg er mægtig sulten. – Den gamle ræv af en doktor har såmænd sat mit ben godt i stand! Jeg går som en hjort! Sig mig en gang, englevæsen: Hvad skriver vi i dag?"

"Kaptajn!" udbrød Angustias fortrydeligt. "Jeg flytter mig ikke fra denne stol, før De hører mig og før vi har klaret den sag, jer er kommet i anledning af!"

"Hvilken sag? ... Å! ... Hold nu op med den vise! ... A propos om viser. Jeg sværger Dem til, at jeg aldrig vil synge aragonske viser mere. Stakkels generalinde! Hvor hun lo, når hun hørte dem!"

"Señor de Cordoba!" trængte Angustias på i en bestemtere tone. "Jeg beder Dem igen om at skænke en sag, hvor min ære og værdighed står på spil, nogen opmærksomhed."

"I mine øjne sætter De intet på spil!" sagde Don Jorge og øvede sig i at fægte med den korte krykke. "I mine øjne er De det hæderligste og braveste kvindemenneske, Vorherre har skabt."

"Det er ikke nok, at jeg er det i Deres øjne. Hele verden må være af samme mening. – Sæt Dem nu ned og hør mig, eller jeg sender bud efter Deres onkel; han vil som samvittighedsfuld mand nok vide at gøre ende på den generte situation, jeg befinder mig i."

"Jeg siger Dem, at jeg sætter mig ikke. Jeg er led og ked af senge og alle slags stole. Men derfor kan De jo godt tale, så meget De lyster," svarede Don Jorge og holdt op med sine fægteøvelser, men blev liggende i dækstilling.

"Det er ikke meget, jeg har at sige Dem ..." sagde Angustias og blev alvorlig igen, "og den smule der er, har De for længe siden begrebet. – Hr. kaptajn! De har nu i fjorten dage holdt husholdningen gående. De har betalt min moders begravelse. De har lagt ud til sørgetøj for mig. De har givet mig det brød, jeg spiser. – I øjeblikket kan jeg ikke godtgøre Dem Deres

udlæg, som jeg nok en gang i tiden skal, men De må vide, at fra nu af ..."

"For tusind bomber og granater! De betale mig! ... *Hun* betale mig!" råbte kaptajnen lige så bedrøvet som forbitret og rakte krykkerne i vejret, så den længste af dem nåede loftet. – "Det kvindemenneske har sat sig i hovedet at tage livet af mig! – Og det er det, hun forlanger, at jeg skal høre på! – Jeg vil ikke høre mere! Konferencen er sluttet! – Rosa! Frokost! – Frøken! jeg venter Dem i spisestuen. Gør mig den tjeneste ikke at blive for længe borte."

"Det er en smuk måde, De holder min moders minde i ære på! Det kan man kalde at opfylde de forpligtelser, hun pålagde Dem overfor mig forældreløse. Det er en net interesse, De viser for min ære og fred!" udbrød Angustias med en sådan værdighed, at Don Jorge standsede som en hest, der føler rykket af tøjlen; han så et øjeblik på den unge pige, slængte krykkerne langt bort, satte sig igen i lænestolen og sagde, idet han lagde armene over kors:

"Tal, til verden forgår!"

"Jeg ville sige," fortsatte Angustias, så snart hun var blevet mild igen, "at endnu i dag må der gøres ende på den meningsløse situation, De har fremkaldt ved Deres mindre velovervejede gavmildhed. – De er jo rask nu og kan flytte hjem til Dem selv ..."

"Et nydeligt arrangement!" afbrød Don Jorge, men lagde straks hånden på sin mund, som om han fortrød afbrydelsen.

"Det eneste mulige!" svarede Angustias.

"Og hvad vil De så gøre, kære sjæl?" brummede kaptajnen. "Leve af luften ligesom kamæleonerne?"

"Jeg ... tænk bare! ... jeg vil sælge det meste af, hvad her er af møbler og klæder i huset ..."

"Hvilket er fire skilling værd!" afbrød kaptajnen igen med et hånligt blik rundt på de fire vægge, der i virkeligheden slet ikke var så helt nøgne.

"Enten det nu er lidt eller meget værd," sagde den forældreløse sagtmodigt, "så slipper jeg dog for at leve på Deres pung eller af Deres hr. onkels barmhjertighed."

"Det må De ikke sige! *Caramba!* Det må De ikke sige! – Min onkel har ingenting betalt!" tordnede kaptajnen med stolt selvfølelse. "Det manglede bare, at han skulle gøre det, når De har mig. Det er sikkert nok, at den gode Alvaro – den fortjeneste vil jeg ikke tage fra ham – så snart han hørte ulykken, tilbød at gøre alt muligt ... og det meget, meget mere end De aner ... men jeg fortalte ham, at grevinde Santurces datter kun kunne tage imod velgerninger – eller rettere sagt selv vise en ved at tage imod dem af sin formynder, Don Jorge de Cordoba, til hvis omsorg den afdøde betroede hende. – Manden måtte give mig ret, og jeg har indskrænket mig til at bede ham om et forskud, bare et forskud, et par skilling, på den gage, jeg oppebærer som hans intendant. – De kan altså være ganske rolig, hvad det angår, frøken Angustias, selv om De er aldrig så prikken på det!"

"Det er mig det samme", stammede den unge pige, "jeg skal nok betale den, det nu er, når ..."

"Når hvad? ... Det er det, det hele kommer an på! ... Sig mig når?"

"Å De! ... Når jeg ved mit arbejde og ved den barmhjertige Guds bistand har banet mig en vej her i livet ..."

"Å veje og veje!" udbrød kaptajnen. "Snik! Snak! Señora! Kom ikke med sådan noget! – De arbejde! Arbejde med de pæne små fingre, som jeg ikke kunne blive træt af at se på, da vi spillede ecarté! Hvad er jeg da måske til for, når en datter af fru Teresa Carillo, af min eneste veninde, skal gribe til nålen eller strygejernet eller den slags djævelskab for at tjene sit brød?"

"Nå, lad mig og tiden om det," svarede Angustias og slog øjnene ned. "Men imidlertid er det jo en aftale, at De ... gør mig den tjeneste at flytte i dag ... Ikke sandt, De flytter jo?"

"Pokker stå i det! – Og hvorfor skal det være en aftale? Hvorfor skal jeg flytte, når jeg har det rart her?"

"Fordi De nu er rask; De kan lige så godt gå på gaden som i en stue, og det kam ikke gå an, at vi bliver ved at bo sammen ..."

"Tænk Dem bare, at dette var en pension ... Der har vi det! Der har De hele spørgsmålet løst. På den måde behøver De hverken at sælge møbler eller noget. – Jeg betaler Dem mine kostpenge; De og Rosa sørger for mig ... og ingen kan sige et ord. Med den dobbelte gage jeg får, er der rigeligt til at vi alle kan have det meget rart, jeg vil nemlig fremtidig ikke have bødesager at betale, og heller ikke mere tabe noget i ecarté – undtagen højst – tålmodigheden, når De vinder mange spil i træk fra mig. – Er vi enige?"

"Fantasér ikke, kaptajn!" sagde Angustias sørgmodigt. "Det er ikke som pensionær, De er kommet ind i huset her, og ingen ville tro på, at De var her som sådan; jeg ville heller ikke have det ... Jeg savner både den nødvendige alder og øvrige betingelser for at holde pensionat ... Jeg foretrækker at tjene mit brød ved at sy eller brodere ..."

"Og jeg foretrækker at blive hængt!" brummede kaptajnen.

"Det er meget venligt af Dem", vedblev den forældreløse, "og jeg takker Dem af hele mit hjerte, fordi det gør Dem så ondt at De ikke kan hjælpe mig. – Men sådan er livet, sådan er verden, det er samfundet, der vil have det således."

"Hvad bryder jeg mig om samfundet?"

"Men jeg bryder mig meget om det. Blandt andet fordi dets love er en afspejling af Guds lov."

"Er det måske Guds lov, at jeg ikke kan være en støtte for hvem jeg vil? ..."

"Netop, hr. kaptajn! af den simple grund, at samfundet er delt i familier ..."

"Jeg har ingen familie, og følgelig kan jeg frit råde over mine penge!"

"Men jeg kan ikke modtage dem. Datteren af en hædersmand, der bar navnet Barbastro, og en agtet dame der var født Carillo, kan ikke leve på den første den bedstes bekostning ..."

"Nu er jeg blevet *den første den bedste* for Dem!"

"Og det af den mest kompromitterende slags med hensyn til nærværende tilfælde, eftersom De er ugift, ung endnu, og på ingen måde har ord for at være en helgen."

"Hør en gang, frøken!" udbrød kaptajnen resolut efter en kort pause, som en der vil til at pointere og resumere et indviklet stridsspørgsmål. "Den nat, da jeg gav Deres moder den sidste kristenhjælp, sagde jeg ærligt og redeligt til hende med min sædvanlige ligefremhed – for at den gode señora ikke skulle dø i en vildfarelse, men være klar på situationen – at jeg, kaptajn Veneno, var parat til alt i denne verden, kun ikke til at lægge mig kone og børn til. – Vil De have det tydeligere?"

"Og hvorfor fortæller De mig det?" svarede Angustias på én gang værdig og skælmsk. "Tror De måske, at jeg indirekte trygler om Deres hvide hånd?"

"Nej, señora!" svarede Don Jorge hurtigt og blev rød lige til det hvide i øjnene. "Jeg kender Dem for godt til at forudsætte sådan noget dumt tøj! – desuden har vi jo set, at De forsmår bejlere, der kan byde millioner, som advokaten med det famøse brev ... Ja, fru Teresa har oven i købet givet mig den samme forsikring som De, da jeg betroede hende min urokkelige beslutning om aldrig at gifte mig! – Men jeg fortæller Dem det, for at De ikke skal synes, at det er underligt og stødende, at jeg, når jeg agter Dem og holder af Dem, som jeg gør – og jeg holder meget mere af Dem, end De bilder Dem ind – ikke gør kort proces og siger: Lad det nu være godt med ophævelser, min egen pige! Lad os gifte os, og snip, snap, snude, så er den historie ude!"

"Det var ikke gjort med, at De sagde det," svarede den unge pige med heroisk kulde. "Det kom an på, om jeg syntes om Dem."

"Nå, der slap det ud?" buldrede kaptajnen og gav et sæt. "Vil De gå fra, at De synes om mig?"

"Hvorpå grunder De en sådan formodning, Don Jorge?" svarede Angustias ubarmhjertigt.

"Bliv mig fra livet med formodninger og præk," tordnede den brave søn af Mars. "Jeg er ikke født i går. – Ulykken er slet og ret den, at jeg hverken kan gifte mig med Dem eller blive sammen med Dem, hvis jeg ikke gør det, og heller ikke kan overlade Dem til Deres sørgelige skæbne. – Men tro mig, Angustias: De er ikke mig ligegyldig, og jeg er heller ikke Dem ligegyldig ... og

den dag, jeg fik at vide, at De arbejdede for Deres brød, som De siger, at De tjente i et fremmed hus, at De sled med Deres perlemorsfingre ... at De sultede, frøs ... eller ... Jesus! jeg kan ikke tåle at tænke på det ... så ville jeg stikke ild på Madrid eller skyde mig en kugle for panden! – Giv derfor lidt efter, og selv om De ikke vil gå ind på, at vi lever sammen som broder og søster – verden kaster jo smuds på alt med sine urene tanker – så giv mig lov til at sætte en fast årlig sum ud for Dem, som konger og rigmænd gør det overfor dem, der har krav på beskyttelse og hjælp ..."

"Men De er aldeles ikke hverken konge eller rigmand, Don Jorge."

"Vel! Men for mig er De en dronning, og det er min pligt og mit ønske at betale Dem den tribut, som gode undersåtter plejer at svare landflygtige herskere ..."

"Lad det nu være godt med konger og dronninger, hr. kaptajn," sagde Angustias med fortvivlelsens sørgelige ro. "De er ikke og kan ikke blive andet for mig end en kær ven fra den gode tid, som jeg altid med fornøjelse vil mindes. – Lad os sige hinanden farvel, og lad mig i det mindste bevare min værdighed i ulykken."

"Tak skal De have! Og imens skulle jeg bade mig i rosenvand og tænke på, at den kvinde, der har frelst mit liv med fare for sit eget, flakker hjemløs om i verden! Jeg kan så have den tilfredsstillelse at tænke på, at den eneste evadatter, jeg har syntes om, som jeg har holdt af, som ... jeg tilbeder af hele min sjæl, mangler det mest nødtørftige, bor på et tagkammer, arbejder for at ernære sig kummerligt, og ikke får nogen hjælp eller trøst af mig!"

"Hr. kaptajn!" afbrød Angustias ham højtideligt. "En mand der ikke kan gifte sig, og som er stolt nok til at indse det og udtale det, har ikke lov til at tale til en hæderlig pige om tilbedelse. – Altså som sagt: Bestil en vogn og lad os sige hinanden farvel som mennesker, der kender vor skyldighed, og så skal De høre fra mig, når skæbnen bliver mig mere blid."

"Du store Gud! Hvilket kvindemenneske!" råbte kaptajnen og slog sig for panden. "Det er ikke uden grund, at jeg har været angst og bange for hende, siden jeg så hende for første gang! Det var vel beføjet, at jeg holdt op at spille ecarté med hende! Det er da ikke helt hen i vejret, at jeg har haft så mange søvnløse nætter! – Har man nogen sinde set mage til vånde, jeg er i? Hvor kan jeg lade hende være alene og uden beskyttelse, når jeg dog elsker hende højere end mit eget liv? Og hvor kan jeg på den anden side gifte mig med hende, efter alt hvad jeg har deklameret mod ægteskabet? Hvad ville man sige om mig i klubben? Hvad ville folk sige, når de mødte mig på gaden med en kone under armen, eller traf mig hjemme i færd med at made et svøbelsebarn? Jeg få børn! Jeg mase med unger! Jeg høre dem skråle! Jeg leve i evig rædsel for, at de skulle være syge, at de skulle dø, at de skulle blæse bort! – Angustias! Tro mig så sandt gud lever! Jeg er ikke skabt til den slags! – Jeg ville tage sådan på veje, at De, for at blive fri for at se og høre mig, ville anråbe Himlen om at blive skilt fra mig eller blive enke! – Hør mit råd! Gift Dem ikke med mig, selv om jeg vil!"

"Men menneske dog!" sagde den unge pige uden at lade sig i mindste måde anfægte og rettede sig op i stolen. "Det er jo Dem selv, der siger alt det! – Hvoraf slutter De, at jeg ønsker at blive gift med Dem; at jeg ville modtage Deres hånd; og at jeg ikke

foretrækker at leve for mig selv, selv om jeg skulle arbejde dag og nat for det, som så mange andre forældreløse piger gør?"

"Hvoraf jeg slutter det?" svarede kaptajnen med den største naivitet af verden. "Fordi det ikke kan være anderledes. Fordi vi to elsker hinanden. Fordi vi trænger til hinanden! Fordi en mand som jeg og en kvinde som De ikke kan leve sammen på anden måde! – Tror De ikke, jeg indser det? Tror De ikke, jeg har tænkt på det for? Tror De, at Deres gode navn og rygte er mig ligegyldigt? – Jeg har kun talt for at tale, for at flygte for min egen overbevisning, for at prøve på at slippe ud af det skrækkelige dilemma, der røver min søvn, og muligvis finde en udvej til ikke at gifte mig med Dem ... som jeg dog til sidst bliver nødt til, hvis De holder fast ved Deres beslutning om at ville gå Deres vej alene ..."

"Alene! Alene!" gentog Angustias skælmsk. "Og hvorfor ikke sammen med en værdigere livsledsager? Hvem siger Dem, at jeg ikke en gang træffer på en mand, jeg synes om, og som ikke er bange for at gifte sig?"

"Angustias! Lad os springe det over!" brummede kaptajnen og blev brandgul i ansigtet. "

"Hvorfor skal vi springe det over?"

"Lad os springe det over, siger jeg! – Og lad mig med det samme sige Dem, at jeg river hjertet ud af livet på den, der vover at bejle til Dem. – Men det er tosset af mig at ærgre mig, hvor der ingen grund er til det. – Jeg er ikke så dum, at jeg ikke kan se, hvorledes vi har det. – Skal jeg sige Dem det? – Det er meget ligefremt. Vi to elsker hinanden! – Sig ikke, at jeg tager fejl! det ville være at lyve. – Og beviset er dette: Hvis De ikke elskede mig, ville jeg heller ikke elske Dem! – Jeg *betaler* kun! –

Og min gæld til Dem er så stor! – De har først frelst mit liv, og siden plejet mig som en barmhjertig søster. De har tålmodigt fundet Dem i alle de uartigheder, jeg har sagt Dem i løbet af halvhundrede dage, for at fri mig fra Deres tryllemagt; De har grædt i mine arme, da deres moder døde; og nu har De i en time fundet Dem i at høre på mig! ... Nå Angustias! ... Lad os gå på akkord! Lad os mødes på halvvejen! ... Jeg beder Dem om ti års frist ... Når jeg fylder de halvtreds og er blevet til et andet menneske, svagelig, gammel og fortrolig med tanken om slaveri, så vil vi gifte os, uden at nogen får det at vide. Vi tager bort fra Madrid, ud på landet hvor der ingen tilskuere er, hvor ingen kan gøre sig lystig over den gamle kaptajn Veneno. – Men tag, indtil det sker, i al hemmelighed og uden at nogen moders sjæl får det at vide, mod halvdelen af mine indtægter ... De bliver ved at bo her og jeg hjemme hos mig. Vi vil ses ... men altid når der er vidner tilstede, f.eks. i selskabslivet. Hver dag skriver vi til hinanden. Jeg vil aldrig gå gennem gaden her, for ikke at give rygtet noget at bestille ... Og kun på Alle Sjæles Dag går vi sammen ud på kirkegården, sammen med Rosa, for at besøge fru Teresa ..."

Angustias kunne ikke bare sig for at smile over den gode kaptajns sidste forslag, og hendes smil var slet ikke drillende, men lykkeligt glad, som dæmrede der et kært håb for hende, som var det det første strejflys fra lykkens sol, der nu endelig skulle gå op på hendes himmel. – Men kvinde, som hun var – skønt så brav og fri for kunster som nogen – forstod hun at dølge sin gryende glæde, hun lod som om hun aldeles ikke gjorde sig nogen forhåbninger og sagde med den afvisende ro, der plejer at være den ægte bly tilbageholdenheds særkende:

"Det er til at le over, med de højst aparte betingelser De opstiller for bortgivelsen af den forlovelsesring, som ingen har ansøgt om. – Det er en ejendommelig grusomhed, De udfolder, når De på forhånd nægter en stakkel en almisse, som vedkommende er for stolt til at bede om og for resten heller ikke for nogen pris ville tage imod! – Og så drejer det sig oven i købet her om en ung pige, der hverken er vanskabt eller blottet for æresfølelse, og som De i den sidste times tid har siddet og givet kurve, akkurat som om hun havde friet til Dem! – Lad os altså da gøre ende på en så lidet opbyggelig samtale, men først vil jeg dog sige Dem, at jeg ikke er vred på Dem, men takker Dem til for Deres gode hensigt uanset den mindre velvalgte form ... skal jeg så kalde på Rosa, for at hun kan hente vognen?"

"Endnu ikke, stivnakke! Endnu ikke!" svarede kaptajnen og rejste sig med et meget spekulativt udtryk, som om han søgte efter en passende iklædning for en dyb og skarpsindig tanke. "Jeg har endnu en udvej til forlig, men det er også den sidste ... Hører De, min aragonske frøken? Den sidste udvej, en anden aragonier skal tillade sig at anvise Dem! – Men først må De svare mig ærligt på et spørgsmål ... og allerførst række mig mine krykker, for at jeg straks kan gå min vej uden at spilde et ord, i det tilfælde at De siger Nej til det, jeg foreslår Dem."

"Spørg bare og kom med Deres forslag," sagde Angustias og rakte ham krykkerne med ubeskriveligt skælmeri.

Don Jorge støttede sig på dem eller snarere rettede sig i vejret ved hjælp af dem, og med et forskende, strengt og imponerende blik på den unge pige spurgte han i en tone som en forhørsdommer:

"Synes De om mig? Finder De, jeg kan gå an, bortset fra disse pinde, som jeg snart skal blive af med? Har vi et grundlag for videre forhandling? Ville De gifte Dem med mig straks, hvis jeg bestemte mig til at gøre Dem et sådant tilbud under den omtalte betingelse, som jeg straks skal sige Dem?"

Angustias indså, at alt stod på spil, men alligevel rejste også hun sig op og sagde med sin aldrig svigtende kækhed:

"Don Jorge! Det spørgsmål er upassende; sådan spørger ingen kavaler nogen, han betragter som dame! – Lad det nu være godt med de morsomheder! – Rosa! Rosa! Señor de Cordoba kalder på dig!"

Med disse ord gik den højsindede unge pige hen imod døren med en kølig hilsen til den betuttede kaptajn.

Denne afskar hende vejen ved hjælp af sin lange krykke, som han holdt vandret ud helt over til væggen ligesom en fægter, der falder ud, og udbrød så i en uvant blød tone: "Gå ikke Deres vej! I hendes navn, der ser ned på os fra Himlen! Jeg finder mig i, at De ikke svarer på mit spørgsmål, og går lige over til mit forligstilbud. Det må stå skrevet, at De altid skal sætte Deres vilje igennem! – Men gå du pokker i vold, Rosa! Du er ganske overflødig her!"

Angustias, der stred for at fjerne den bom, der spærrede hende vejen, holdt inde, da hun hørte kaptajnens bevægede påkaldelse, hun drejede hovedet om mod ham og så ham fast i øjnene med et ubeskriveligt bydende, indtagende og roligt afventende udtryk. – Don Jorge havde aldrig set hende så dejlig og udtryksfuld. Nu mindede hun rigtigt om en dronning.

"Angustias," sagde eller rettere stammede denne kække soldat, der hundrede gange havde været i ilden, og som havde

gjort et så dybt indtryk på den unge madriderfrøken, da hun så ham tumle sig som en løve i kugleregnen. "På én bestemt, uvægerlig og uforanderlig betingelse har jeg den ære at anholde om Deres hånd for at gifte mig med Dem, når De selv bestemmer; i morgen ... i dag ... så snart papirerne er i orden ... snarest muligt; for jeg kan ikke leve længere uden Dem!"

Den unge piges blik blev mildere, og hun belønnede Don Jorge for hans virkelige heltemod med et ømt og yndigt smil.

"Men jeg gentager, at det er på én betingelse!" skyndte den brave mand sig at tilføje, da han mærkede, at Angustias' blik og smil begyndte at gøre ham forvirret og blød.

"På hvilken betingelse?" spurgte den unge pige med kunstlet ro, idet hun vendte sig helt om mod ham og holdt ham under fortryllelsen af sine funklende sorte øjne.

"På den betingelse," stammede delinkventen, "at hvis vi får børn ... så afleverer vi dem til hittebørnshospitalet ... I det punkt giver jeg aldrig efter ... Går De ind på det? Sig ja, for Guds skyld!"

"Hvorfor skulle jeg ikke gå ind på det, hr. kaptajn Veneno?" svarede Angustias og brast i latter. "De skal selv få lov at gå hen med dem! ... eller for resten ... vi vil begge to gå med! Og så afleverer vi dem uden at kysse dem eller noget! ... Jorge! ... Tror du, at vi afleverer dem?" Således talte Angustias og så på Don Jorge med himmelsk jubel.

Den brave kaptajn troede, han skulle dø af lykke, en strøm af tårer busede ud af hans øjne, og han trykkede den kække forældreløse pige i sine arme og sagde:

"Jeg er altså fortabt!"

"Redningsløst fortabt, hr. kaptajn Veneno," svarede Angustias. "Skal vi så spise frokost; bagefter spiller vi ecarté og i eftermiddag, når markien kommer, spørger vi ham, om han vil være vor forlover; og efter hvad jeg har forstået, er det noget, som den gode herre har ønsket fra det første øjeblik, han så os sammen."

27. Etiamsi omnes

En majmorgen 1852, dvs. fire år efter den nys beskrevne scene, standsede en ven af mig (den samme, der har fortalt mig nærværende historie) sin hest udenfor en gammel paladsagtig bygning i St. Francisco-alleen i Madrid; han rakte tøjlen til en rideknægt, der ledsagede ham, og spurgte den langfrakkede betjent, der kom ham i møde i portalen:

"Er Don Jorge de Cordoba på sit kontor?"

"Jeg kan tænke, at herren spørger efter Hs. Excellence markis de los Tomillares ..." svarede den adspurgte langfrakkede på asturisk.

"Hvadbehager? Er min ven Jorge blevet markis?" sagde rytteren. "Er den gode Don Alvaro endelig død? De skal ikke blive forbavset over, at jeg ikke ved det, for jeg er først i går aftes kommet til Madrid efter halvandet års fraværelse."

"Markis Don Alvaro," sagde tjeneren højtideligt og lettede på den galonerede tærtepande, han bar i stedet for hue, "døde for otte måneder siden og efterlod alt hvad han ejede til sin nevø og forhenværende intendant i dette hus, Don Jorge de Cordoba, nuværende markis de los Tomillares ..."

"Så gør mig da den tjeneste at lade ham melde, at hans ven T... er her ..."

"Vær så artig at gå op ... Herren vil træffe ham i biblioteket. Hans Excellence holder ikke af at nogen bliver meldt. Enhver kan gå lige ind."

"Heldigvis kender jeg da huset udenad," sagde den fremmede for sig selv, mens han gik op ad trappen. – "Altså i biblioteket! –

Se! Se! – Hvem skulle have troet om kaptajn Veneno, at han ville slå sig på studeringerne!"

Under sin vandring gennem værelserne traf den besøgende andre tjenere, der indskrænkede sig til at gentage: "Herren er i biblioteket," og til sidst kom han til døren til det meget omtalte værelse, lukkede den rask op og blev stående aldeles forbavset over den gruppe, han så.

Midt i stuen lå en mand på alle fire på gulvtæppet. På ryggen af ham sad en lille fyr på en tre år overskrævs og sparkede ham i siderne med hælene, og en anden stump, der så ud til at være halvandet år, stod foran hans hoved med det forpjuskede hår, trak ham i halstørklædet som om det var en grime og sagde med sin barnestemme:

"Hyp, æsel!"

Om "Kaptajn Veneno"

Forfatter: Pedro Antonio de Alarcón (1833-1891).
Org.udgave: *El Capitán Veneno.* Føljeton i *Revista Hispano-Americana*, Madrid 16. august – 1. oktober 1881; bogudgave Imp. de Antonio Pérez Dubrull, Madrid s.å.
Denne udgave baseret på: *Kaptejn Veneno*. Novelle af Don Pedro Antonio de Alarcon. Oversat fra Spansk af Im. Lembcke. Forlagt af P. Hauberg & Comp. og Jul. Gjellerup, Kbh u. å. (1888).
Oversætter: Immanuel Lembcke (1854-1932).
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter usigneret illustration til Pedro Antonio de Alarcón: *El capitán Veneno*, D. C. Heath and Company, Boston 1925.

ISBN 978-87-7628-437-4
1. ebogsudgave

© 2026 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk